

Opgroeien in Helmond kansrijk, gezond en veilig

Helmond, een stad waar toekomst in zit.
Die toekomst moet je wel kunnen pakken.

VOORWOORD

Helmond is een stad van aanpakkers. Van 'nie lulle mar poetse'. Een stad ook waar we graag wonen, werken en leven. Een stad waar toekomst in zit. Maar die toekomst, die moet je wel kunnen pakken.

Met de meeste Helmondse kinderen en jongeren gaat het hartstikke goed. Ze doen het goed thuis, op school of in hun eerste baan. Zij vinden hun weg wel in het leven. En daar zijn we blij om en trots op. Maar er zijn ook jeugdigen waarvan de wieg op een plek staat die het moeilijker maakt om er te komen. Jeugdigen die buiten hun schuld een achterstand op school hebben. Die nergens aan mee kunnen doen omdat het geld er niet voor is in hun gezin. Die geen diploma halen en geen baan kunnen vinden. Die eenzaam of zelfs depressief zijn, en voor wie de toekomst niet zo florissant lijkt. Voor wie criminaliteit nog de enige keuze lijkt. Deze kinderen en jongeren hebben onze steun nodig om gezond en veilig volwassen te worden en hun kansen in het leven te kunnen pakken. Ook voor hun ouders willen we er zijn.

Met dit Meerjarenprogramma Jeugd gaan we daar sámen wat aan doen. Onze missie is dat alle kinderen en jongeren in Helmond kansrijk, gezond en veilig kunnen opgroeien. Dat is ambitieus, maar we gaan er wél voor. En dat woord 'samen' staat er niet voor niks. Bouwen aan een sterke toekomst is namelijk een verantwoordelijkheid van ons allemaal: van kinderen en jongeren zelf, van ouders, vrijwilligers en professionals. Van iedereen die een rol speelt bij het opgroeien in ons Helmond. Want er zijn heel veel dingen die bepalen hoe je je ontwikkelt als kind. Van inkomen tot welzijn, van sport tot cultuur en van onderwijs tot werk. Met al die dingen gaan we aan de slag. Samen. We bouwen daarbij voort op wat er al is, maar we gaan het ook anders doen. We krijgen steeds meer inzicht en kennis. Dat maakt dat we nog gerichter aan de slag kunnen.

Samen hebben we dezelfde missie: een kansrijke, gezonde en veilige toekomst voor alle kinderen en jongeren in Helmond. Die missie gaan we stap voor stap waarmaken. Dit programma is onze belofte aan de stad, het vertelt wat we gaan doen en hoe. Zodat iedereen hier een toekomst heeft.

Doe jij ook mee?

Cathalijne Dortmans
wethouder Jeugd, onderwijs en gezondheid

INHOUD

03 Voorwoord

06 Inleiding

Kansrijk, gezond en veilig opgroeien	6
Meerjarenprogramma	7
Doelen	8
Samen sterk	9
Tot slot.....	11
Leeswijzer	11

12 Doelgroep: -1 tot 27 jaar

Aanpak Preventie met Gezag: 'Daadkrachtige Preventie & Begrenzen met Perspectief'...	13
--	----

14 Analyse

Kansrijk opgroeien.....	15
Veilig opgroeien.....	16
Gezond opgroeien	17
Grote verschillen op wijkniveau	20
Conclusie.....	21

22 Strategie

De strategie: impact gedreven werken.....	23
Bepalende factoren	24
Werking van risico-, beschermende en versterkende factoren.....	25
Effect meten, leren en verbeteren	26
De aanpak: drie pijlers.....	28

30 Pijler 1 Sterke stedelijke basis

De 10 factoren	32
Een fictief voorbeeld van pijler 1	35
Wat we concreet gaan doen.....	36
Planning pijler 1.....	37

38 Pijler 2 Wijkprogrammering

Een fictief voorbeeld van pijler 2	41
Wat we concreet gaan doen.....	42
Planning pijler 2.....	43

44 Pijler 3 Samenwerken in casuïstiek

Een fictief voorbeeld van pijler 3	46
Investeren in tijdig signaleren	47
Afspraken over informatiedeling.....	47
Afspraken over regievoering	47
Wat we concreet gaan doen.....	48
Planning pijler 3.....	49

50 Financiën

Onze financiële inzet voor de jeugd	51
Vernieuwing en versterking.....	52
Tot slot.....	53

We bouwen aan een sterke toekomst.

1. Inleiding

Helmond is een jeugdvriendelijke stad. We zijn daarom ook trots op wat onze kinderen en jongeren kunnen gaan betekenen. Met de meeste van hen gaat het gelukkig goed. Ze ontwikkelen zich, komen op eigen kracht vooruit, gaan naar school, studeren of werken. Of anders gezegd: ze bouwen aan hun eigen toekomst en aan die van de stad. Dat belooft veel.

Maar niet overal in onze stad zijn de opgroei-omstandigheden altijd goed. Sterker nog: een relatief groot deel van onze jeugd heeft te maken met risico's en achterstanden in vergelijking met leeftijdsgenoten in Zuidoost-Brabant en de rest van Nederland. Ze groeien bijvoorbeeld vaker op met armoede, schulden, onderwijsachterstand, zonder diploma of in gezinnen waar verslaving

voorkomt. En ze kampen vaker met psychische problemen en soms zelfs suïcidale gedachten.

Deze risico's en problemen kunnen de ontwikkeling van onze jeugd in de weg staan. Daarom willen we in Helmond die problemen zoveel mogelijk voorkomen. Want het is letterlijk en figuurlijk van levensbelang dat kinderen

en jongeren kansrijk, gezond en veilig kunnen opgroeien. Alleen dan kunnen ze als ze volwassen zijn meedoen, rondkomen en vooruitkomen. En dat is niet alleen voor henzelf goed, maar voor ons allemaal. Zo bouwen we namelijk aan maatschappelijke draagkracht en een sterker Helmond.

Kansrijk, gezond en veilig opgroeien

Dit Meerjarenprogramma Jeugd begint bij het einde, bij wat we willen bereiken. En dat is dat kinderen en jongeren kansrijk, gezond en veilig opgroeien in onze stad. Dat is onze missie. We maken die missie concreter in doelen. **Gezond** opgroeien bijvoorbeeld, maken we waar als: (1) kinderen fysiek gezond opgroeien, (2) kinderen mentaal gezond opgroeien en (3) kinderen zich gezond gedragen. Dat hebben we ook voor **kansrijk** en **veilig** opgroeien gedaan. In afbeelding 1 op pagina 8 staat alles op een rijtje. Met de monitor 'Staat van de Jeugd' volgen we de komende jaren hoe de jeugd in Helmond zich ontwikkelt. Want het is natuurlijk de bedoeling dat de situatie voor de jeugd op deze doelen verbetert.

Dit programma legt een stevige basis die ervoor zorgt dat kinderen en jongeren in Helmond kansrijk, gezond en veilig kunnen opgroeien. Hoe steviger die basis, hoe beter het met onze jeugd gaat en hoe minder zorg en ondersteuning ze nodig hebben. Dat levert ons ook aan de 'achterkant' veel op. Want zo brengen we het gebruik van jeugdhulp en Wmo op een verantwoorde manier terug. En kunnen kwetsbare jeugdigen die deze hulp hard nodig hebben daar altijd een beroep op blijven doen. Dat is een belangrijk **extra doel** dat we met dit programma voor ogen hebben.

Meerjarenprogramma Jeugd als kapstok om onze inzet te verbeteren

In Helmond willen we de mogelijkheden voor onze jeugd versterken en hun problemen

beperken. Daarom doen we er als gemeente alles aan om zo'n groot mogelijke bijdrage te leveren aan echte kansen voor alle Helmondse kinderen en jongeren. En nemen we als gemeente de regie op deze maatschappelijke opdracht. Natuurlijk gaat dat niet vanzelf. De wereld van vandaag is complex. Maatschappelijke ontwikkelingen, individuele problemen en kansen, de sociale en fysieke leefomgeving, alles hangt met elkaar samen. Dat vraagt om een slimme en samenhangende aanpak. Het fundament daarvoor is dit Meerjarenprogramma Jeugd.

We beginnen trouwens niet bij nul. Er gebeurt al veel in Helmond voor onze jeugd. Denk aan de aanpak 'Kansrijke Start', de Helmondse Educatieve Agenda 2020-2030 en het lokale ontwikkelkansenbeleid, de STORM-aanpak, de jeugdgezondheidszorg op consultatiebureaus en scholen en de regionale aanpak voorkomen voortijdig schoolverlaten. Ook subsidiëren we als gemeente allerlei activiteiten, voorzieningen en interventies: van ontmoetingsplekken, jongerenwerk, cultuuronderwijs en buurtsportcoaches tot lichte opvoedondersteuning en ontwikkelingsondersteuning via mentoring, trainingen, voorlichtingen of cursussen.

Met het Meerjarenprogramma bouwen we hierop voort, maar we gaan het ook anders doen. We willen namelijk zeker weten dat we de goede dingen doen en inzetten op wat het meest bepalend is voor kansrijk, gezond en veilig opgroeien. En of we dat doen met de best mogelijke acties die er zijn. En we willen weten of we de dingen goed doen. Dus of de interventies die uitvoeringsorganisaties en de gemeente uitvoeren werken en jeugdigen en hun ouders na afloop beter af zijn. Alleen dan werken we gericht, effectief en efficiënt aan echte kansen voor onze jeugd.

Jeugdigen groeien kansrijk op	Jeugdigen groeien veilig op	Jeugdigen groeien gezond op
<p>Jeugdigen doen mee in de maatschappij en voelen zich daarmee verbonden.</p> <p>Hieronder verstaan we een inclusieve samenleving waarin alle kinderen kunnen meedoen, zonder discriminatie en racisme. Meedoen gaat over sport, cultuur, vrijwilligerswerk, mantelzorg en politiek. Maar het betekent ook zelf de verbinding zoeken met de wereld en netwerken om je heen.</p>	<p>Jeugdigen groeien op in een veilig thuis.</p> <p>Hieronder verstaan we een positief, warm en stimulerend thuis. Waar geen enkele sprake is van huiselijk geweld. Dus geen verwaarlozing, geen emotionele of fysieke mishandeling en geen seksueel misbruik.</p>	<p>Jeugdigen gedragen zich gezond.</p> <p>Hieronder bedoelen we gezonde voeding, voldoende beweging en gezond seksueel gedrag. Seksueel overschrijdend gedrag is er niet. Net zo min als middelen gebruik (zoals alcohol, tabak, drugs, medicijnen) en gedragsverslavingen (zoals problematisch gokken of gamen). Maar ook de leefomgeving moet uitnodigen tot gezond gedrag.</p>
<p>Jeugdigen ontwikkelen zich.</p> <p>Hiermee bedoelen we de ontwikkeling van de geest en het gevoel en die van de verwerking van kennis (mentaal en cognitief). Dat betekent naar school gaan, een opleiding volgen, een baan vinden, blijven leren, talentontwikkeling en zingeving.</p>	<p>Jeugdigen groeien op in een veilige omgeving.</p> <p>Met een veilige omgeving bedoelen we de directe omgeving waar je woont, de buurt of wijk. Waar je als bewoner fysiek en sociaal veilig voelt en die veiligheid ook stimuleert. Daaronder verstaan we ook de kwaliteit van de woonomgeving: er is geen sprake van criminaliteit en geen kwalificatie 'achterstandswijk'.</p>	<p>Jeugdigen zijn mentaal gezond.</p> <p>We hebben het dan over de psychische, sociale en emotionele gezondheid van kinderen. Hun totale welzijn. Psychische en psychiatrische problemen en stress zijn er zo min mogelijk.</p>
<p>Jeugdigen ontwikkelen zich tot zelfstandige burgers.</p> <p>Dit houdt in zelfredzaamheid en zelfvoorzienend zijn. Voor je eigen levensonderhoud kunnen zorgen doordat je werk hebt, zonder dat er armoede is en/of schulden zijn. Maar zelfstandig zijn betekent ook dat je taalvaardig bent en goed kunt zorgen voor je gezondheid.</p>	<p>Jeugdigen veroorzaken geen overlast en maken zich niet schuldig aan criminaliteit.</p> <p>Met overlast bedoelen we diefstal, geweld, vernieling en inbraak. Maar ook jeugdcriminaliteit, cybercriminaliteit en georganiseerde misdaad.</p>	<p>Jeugdigen zijn lichamelijk gezond.</p> <p>Hieronder verstaan we de totale gezondheid: een goede conditie, een gezond gewicht en geen ziektes (vooral chronische en infectieziektes).</p>

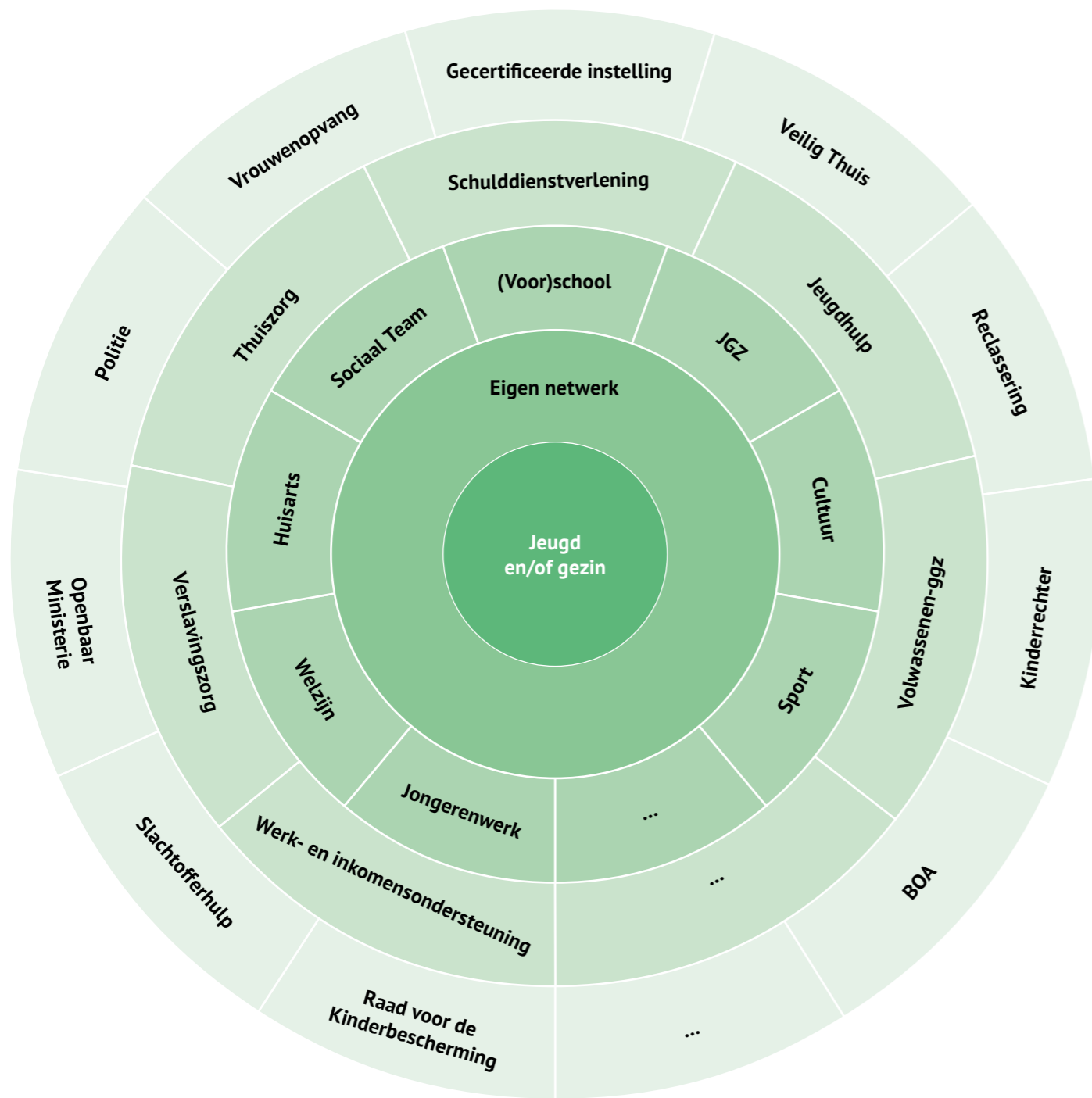
Met de kaders uit dit programma zorgen we voor een solide, onderbouwde inzet op kansrijk, gezond en veilig opgroeien waarmee we meer collectief en preventief gaan werken. Het vormt de kapstok om de aankomende jaren de synergie, effectiviteit en kwaliteit van onze inzet voor de jeugd te versterken. Op alle (beleids)terreinen die onze jeugd raken, binnen én buiten het sociaal domein. Dat is een grote en complexe opgave. En dat vraagt dus tijd. Daarom is de looptijd van dit programma 8 jaar en verbeteren we onze inzet in fases. Zo bouwen we steen voor steen aan een duurzaam maatschappelijk resultaat. Waarbij we weten dat de wereld niet maakbaar is. Wél kunnen we samen het leven van onze jeugd beter maken.

Samen sterk

De missie om te bouwen aan een sterke toekomst voor de jeugd in Helmond is namelijk van ons allemaal: kinderen en jongeren zelf, ouders, gemeente en de vele vrijwilligers en beroepskrachten op allerlei gebieden. Van sport tot zorg, van welzijn tot cultuur en van veiligheid tot bestaanszekerheid. Samen zijn we verantwoordelijk en verplicht om de goede dingen te doen én om de dingen goed te doen. We zijn dus van elkaar afhankelijk. De gemeente pakt de regie op dit samenspel. In de afbeelding hieronder staan die partners, in het speelveld van kansrijk, gezond en veilig opgroeien.

Afbeelding 1. De doelen van het Meerjarenprogramma Jeugd

Afbeelding 2. Speelveld gezond, veilig en kansrijk opgroeien

Tot slot

Dit Meerjarenprogramma Jeugd staat niet op zichzelf. Het is een logisch vervolg op twee speerpunten die we als gemeente voor al onze inwoners van Helmond hebben benoemd¹:

- het versterken van de preventie, sociale basis en kansengelijkheid
- het versterken van de uitvoeringskracht in het sociaal domein

- cultuur: Bibliotheek Helmond-Peel en CultuurContact
- sport en bewegen: Jibb+
- welzijn: LEVgroep, Pactum en Humanitas
- sociaal werk: Sociale Teams Helmond
- veiligheid: Halt en Politie

Dit programma is ook niet van de gemeente alleen. Er zijn veel professionals bij de totstandkoming betrokken. Mensen die dag in, dag uit werken met onze jeugd en hun gezinnen. Met elkaar hebben we in het najaar van 2023 in twee werksessies de basis gelegd voor dit meerjarenprogramma. We noemen ze hier graag:

- onderwijs: QliQ, OBSH, OMO Scholengroep Helmond en Jan van Brabant College
- kinderopvang: Korein en Spring
- jeugd(gezondheids)zorg: GGD Brabant-Zuidoost, het Elkerliek, GGZ Oost Brabant, De Zorgboog en Novadic-Kentron

Leeswijzer

Na dit inleidende hoofdstuk, gaan we in hoofdstuk 2 in op de doelgroep van het programma. In hoofdstuk 3 volgt een analyse met feiten en cijfers over de Helmondse jeugd, aangevuld met wetenschappelijke inzichten. Hoofdstuk 4 laat de aanpak en strategie van het Meerjarenprogramma Jeugd zien. Die aanpak is verdeeld over drie pijlers: zij staan beschreven in hoofdstuk 5, 6 en 7. Hoofdstuk 8 ten slotte staat in het teken van de financiën.

¹ Vernieuwde kadernota Sociaal Domein 2024-2028

2. De doelgroep: Jeugd van -1 tot 27 jaar

Het meerjarenprogramma is een aanpak voor alle jeugd in Helmond van -1 tot 27 jaar.

We richten ons op de kinderen en jongeren met wie het goed gaat. Ze hebben net als iedereen te maken hebben met de kleine 'hiccups' die bij het volwassen worden horen. Maar zij hebben veel kansen om zich te ontwikkelen tot gezonde volwassenen die meedoen in de samenleving. Met dit programma versterken we deze kansen en voorkomen dat er problemen ontstaan.

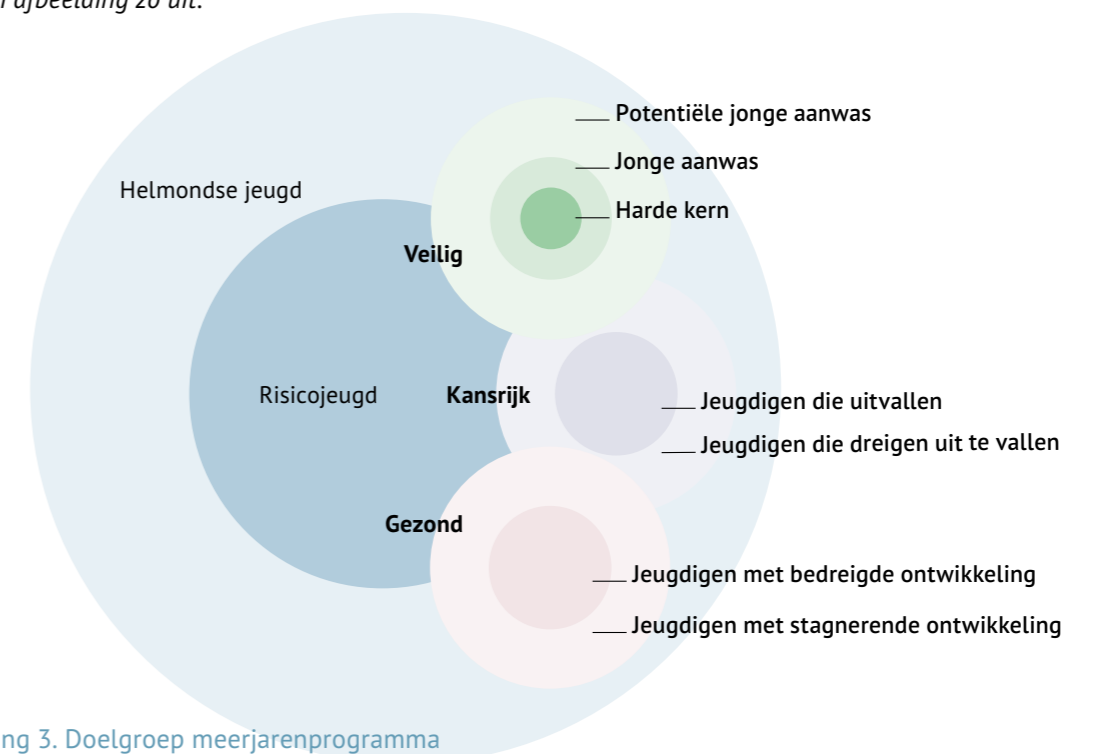
Extra aandacht hebben we voor kinderen en jongeren met 'uitschieters' op hun levenspad. Die risico's lopen en problemen hebben als het gaat om kansrijk, gezond en veilig opgroeien. Zulke problemen kunnen ervoor zorgen dat hun ontwikkeling stil komt te staan of zelfs bedreigd wordt. En het kan er zelfs toe leiden dat ze uitvallen uit de maatschappij, permanent afhaken of afglijden in de criminaliteit.

De doelgroep van ons meerjarenprogramma ziet er in een afbeelding zo uit:

Met dit programma beperken we deze risico's zoveel mogelijk. Jeugdigen bij wie al problemen zijn ontstaan ondersteunen we vanuit zorg en veiligheid, zodat we deze zoveel mogelijk verhelpen. Zo voorkomen we dat ze uitvallen, afhaken of afglijden.

Aanpak Preventie met Gezag: 'Daadkrachtige Preventie & Begrenzen met Perspectief'

De afbeelding hiervoor laat meteen zien hoe het Meerjarenprogramma Jeugd past bij de aanpak 'Preventie met Gezag'. Die laatste richt zich namelijk op de potentiële jonge aanwas en jonge aanwas als het gaat om criminaliteit (in de bol 'Veilig'). We hebben het dan over kinderen en jongeren vanaf 8 jaar met zichtbaar problematisch en grensoverschrijdend gedrag, en jeugdigen die daadwerkelijk hun eerste stappen hebben gezet binnen de criminaliteit. Met dit Meerjarenprogramma Jeugd proberen we juist te voorkomen dat het zover komt. Zo versterken de twee programma's elkaar.

Afbeelding 3. Doelgroep meerjarenprogramma

We hebben meer te maken met
grootstedelijke problematiek
dan plattelandsgemeenten.

3. Analyse

In dit hoofdstuk laten we zien hoe de jeugd in Helmond er voor staat als het gaat om kansrijk, gezond en veilig opgroeien en vergelijken dit met leeftijdsgenoten in de regio en de rest van Nederland. We vertellen meer over de belangrijkste cijfers en vullen dat aan met wetenschappelijke achtergronden over de samenhang tussen de onderwerpen. We baseren ons daarbij op de Staat van de Jeugd, waarmee we de ontwikkeling van onze jeugd volgen.

Kansrijk opgroeien

Veel kinderen en jongeren in Helmond groeien kansrijk op. Ze hebben geen onderwijsachterstand op jonge leeftijd (79%), behalen hun startkwalificatie (97%) en vinden en houden werk. Maar voor een deel van onze jeugd geldt dat niet. Gemiddeld zijn er verschillen te zien tussen Helmond, de regio en de rest van het land. Zo lopen onze peuters en basisschoolleerlingen fors meer risico op onderwijsachterstand (21%) dan in Zuidoost-Brabant (13%) en gemiddeld in Nederland (15%).

Het is moeilijk maar niet onmogelijk om zo'n achterstand in te lopen. Maar een onderwijsachterstand en andere problemen in de vroegste levensjaren van kinderen zijn wel zeer bepalend voor hun verdere ontwikkeling en vergroten risico's op problemen in het latere leven². Uit de gegevens die we hebben, blijkt dat het aandeel Helmonders dat geen afgeronde opleiding op havo of mbo-niveau 2 t/m 4 heeft, met 35% behoorlijk uit de buurt van het Nederlands gemiddelde (26%) ligt.

Waarom zijn schoolprestaties en het behalen van een startkwalificatie zo belangrijk? Dat is omdat ze - onder andere - verband houden met (jeugd) criminaliteit³, relationeel geweld⁴, dakloosheid⁵, psychische problemen⁶, stress⁷, armoede⁸ en schulden⁹.

² Detmar & De Wolff 2019, 'De 1e 1000 dagen: het versterken van de vroege ontwikkeling'

³ Jolliffe et al., 2017; Maguin & Loeber, 1996; Lipsey & Derzon, 1998; Assink et al., 2015

⁴ Yakubovich et al., 2018

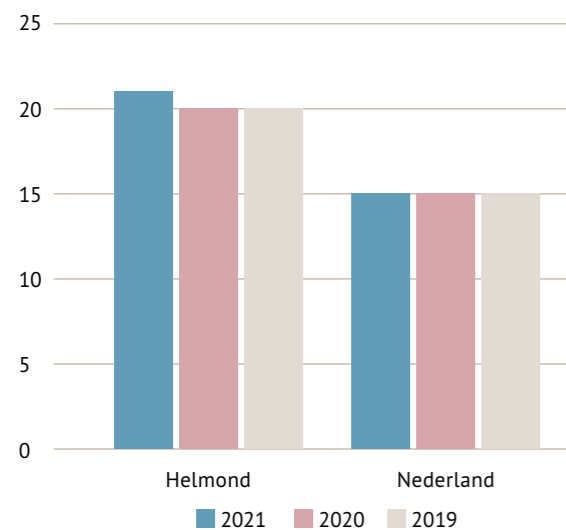
⁵ Nilsson, Nordentoft & Hjorthoj, 2019

⁶ Edbrooke-Childs & Deighton, 2021

⁷ Lund et al., 2018

⁸ Asiamah, 2021

⁹ Hoeve et al., 2014

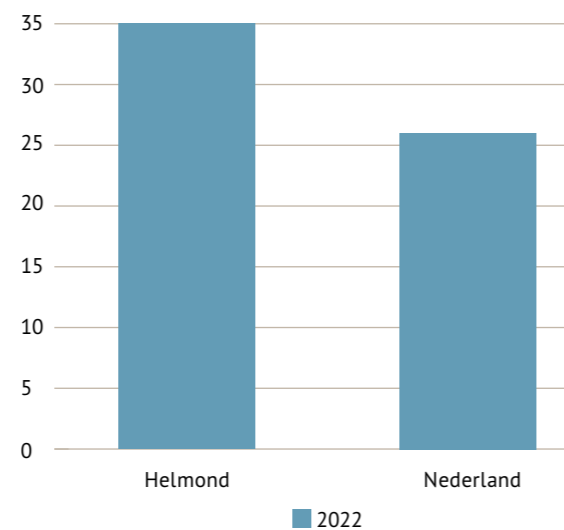

Afbeelding 4. Risico op onderwijsachterstand bij kinderen van 2,5 tot 4 jaar en alle basisschoolkinderen. Bron: CBS

Kijken we naar andere gebieden, dan verschilt de mate waarin kinderen en jongeren in Helmond kansrijk opgroeien niet veel van het regionale of landelijke beeld. 64% van onze 15- t/m 24-jarigen heeft bijvoorbeeld betaald werk, en de werkloosheid onder onze jongeren is hetzelfde als het Nederlands gemiddelde, maar hoger dan dat van de regio. Wel sport de jeugd in onze stad minder. Van de kinderen van 4 t/m 11 jaar sport bijvoorbeeld 63% bij een club of vereniging; in de regio is dat 68%. In de groep van 12 t/m 18 jaar sport 70% bij een club of vereniging, terwijl dat in de regio 78% is.

Veilig opgroeien

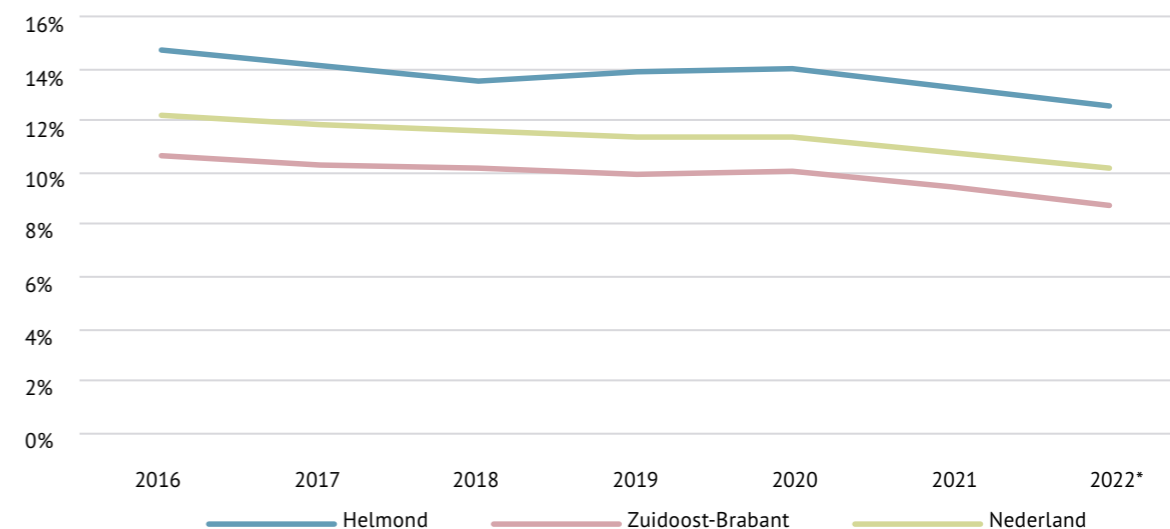
De meeste kinderen en jongeren in Helmond groeien gelukkig veilig op. 85% van onze jongeren van 12 tot en met 18 jaar zeggen dat ze een goede relatie hebben met hun ouders. Bij een klein deel van onze jeugd is dat niet het geval. Deze kinderen en jongeren groeien vaker dan hun leeftijdgenoten in de regio op met problemen in hun gezin. Het aandeel kinderen bijvoorbeeld dat zelf vertelt dat ze een verslaving in hun gezin hebben meegemaakt, is groter dan in de regio Zuidoost-Brabant (8% tegenover 5%).

Afbeelding 5. Aandeel dat niet minimaal een afgeronde opleiding heeft op havo- of mbo-niveau 2 t/m 4. Bron: CBS

Ook groeien in onze stad meer kinderen op in armoede. Het aandeel gezinnen met kinderen met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum is in Helmond hoger dan in de regio (13% tegenover 9%). Ook zijn er meer huishoudens in Helmond die te maken hebben met problematische schulden dan gemiddeld in Nederland (9,7% tegenover 7,4%)¹⁰. Schuldenproblematiek in het gezin kan een negatieve invloed hebben op de ontwikkeling van kinderen en jongeren. En dat heeft gevolgen voor hun jeugd en latere leven. Het verband tussen schulden en (jeugd)criminaliteit is namelijk aangetoond¹¹. En ook armoede leidt tot allerlei risico's. Zo hebben kinderen die opgroeien in een gezin of buurt in armoede 14 keer meer kans op verwaarlozing of mishandeling. En 12 keer meer op het meemaken van meer dan drie ingrijpende levenservaringen zoals (v)chtscheiding, kindermishandeling en huiselijk geweld¹². Ook is er verband met psychische problemen¹³, slechte schoolprestaties¹⁴, stress¹⁵ en tienerzwangerschappen¹⁶. Voor alle duidelijkheid: niet elke jeugdige die opgroeit in armoede of met schulden hoeft soortgelijke problemen te ontwikkelen. Maar het risico is wel groter.

Kinderen in gezinnen met een laag inkomen

Afbeelding 6. Aandeel kinderen (0 t/m 17 jaar) dat woont in een huishouden met een laag inkomen (tot 130% van het sociaal minimum)

Kijken we naar andere gebieden, dan verschilt de mate waarin jeugdigen veilig opgroeien niet veel van het regionale of landelijke beeld. Zo ervaart 24% van de Helmondse ouders van 0- tot 1-jarigen de buurt als onveilig om te spelen. In de regio Zuidoost-Brabant is dat hetzelfde. De jeugdoverlast nam na de coronaperiode af, maar we zien in 2022 een stijging vergeleken met de periode voor corona. Kijken we naar Helmondse jeugdigen tot 25 jaar die verdacht worden van een misdrijf, dan zien we dat dat aantal al een paar jaar zachtjes daalt. Toch ligt het nog altijd hoger dan het landelijk gemiddelde (321 tegenover 184 per 10.000 inwoners). Wel lopen in Helmond relatief veel jongeren het risico om in de criminaliteit te belanden. Bij 7% is het risico hoog dat ze in de drugscriminaliteit terecht komen. In sommige wijken in onze stad is dat zelfs 1 op de 8 jongeren.

Gezond opgroeien

Als het gaat om het gezond opgroeien van de jeugd in Helmond is het beeld wisselend. Ook hier geldt gelukkig dat de meesten gezond opgroeien. Maar dat gaat dus niet voor alle kinderen en jongeren op.

Het aantal baby's dat een kansrijke start maakt is in Helmond kleiner dan in Nederland. Per 1.000 geboortes hebben 172 baby's een laag geboortegewicht of ze zijn te vroeg geboren. In Nederland is dat 152,8 baby's per 1.000 geboortes. Ook babysterfte komt vaker voor dan in Nederland (5,3 tegenover 4,6 baby's per 1.000 geboortes).

¹⁰ Bron: gemeente Helmond

¹¹ Hoeve et al., 2014

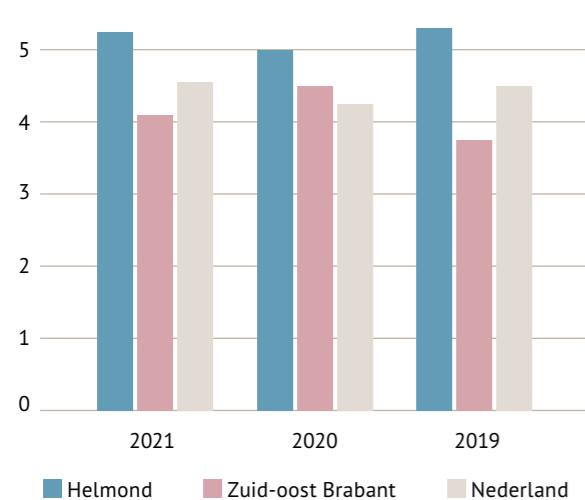
¹² Walsh et al., 2014

¹³ Reiss, 2013

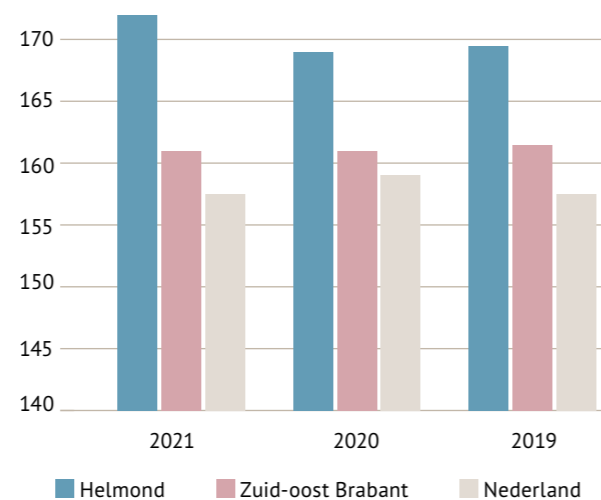
¹⁴ Nieuwenhuis & Hooimeijer, 2015

¹⁵ Brisson et al., 2020

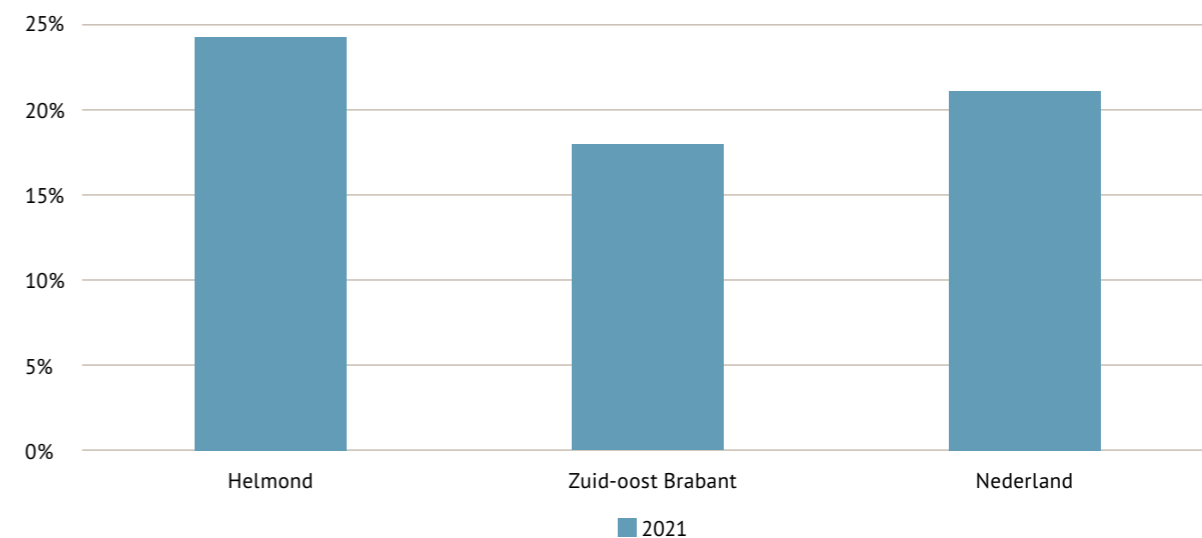
¹⁶ Neighborhoods matter. A systematic review of neighborhood characteristics and adolescent reproductive health outcomes - ScienceDirect

Afbeelding 7. Aantal baby's dat te vroeg is geboren en/of een te laag geboortegewicht heeft per 1.000 geboortes. Bron: Perined

Afbeelding 8. Aantal baby's dat sterft rond de geboorte, vanaf 24 weken zwangerschapsduur per 1.000 geboortes. Bron: CBS

Afbeelding 9. Suïcidegedachten bij middelbare scholieren klas 2 en 4 in 2021, bron: coronagezondheidsmonitor Jeugd 2021, GGD's en RIVM

Kijken we naar het percentage kinderen van 2 t/m 11 jaar met overgewicht in Helmond, dan ligt dat bij ons hoger dan in de regio (16% tegenover 11%). En het aantal jeugdigen dat de beweegnorm haalt ligt laag in onze stad, maar daarmee wijken we niet echt af van de regio (21% tegenover 22%).

37% van onze jongeren heeft wel eens alcohol gedronken. In heel Zuidoost-Brabant is dat 38%. Zoomen we daarop in, dan zien we dat 22% van de Helmondse jongeren die alcohol gebruiken weleens vijf glazen of meer bij een gelegenheid drinken (bingedrinken). In Zuidoost-Brabant is dat 25% van de jongeren. En in Helmond hebben minder jongeren weleens wiet gerookt in vergelijking met de regio: 8% tegenover 10%.

We hebben ook naar de mentale gezondheid gekeken. Mede wegens het toegenomen gebruik van sociale media. We zien dat 11% van de basisschoolleerlingen het risico loopt op psychosociale problematiek (in Zuidoost-Brabant is dat 10%). En dat jonge Helmonders zich vaker eenzaam voelen: 38% tegenover 33% in de regio.

Ook op het gebied van zelfmoordgedachten zijn de cijfers slechter. Jonge Helmonders gaven tijdens de coronaperiode vaker aan suïcide te overwegen dan hun leeftijdsgenoten in Zuidoost-Brabant en in de rest van Nederland (24% tegenover 18% en 21%). Ook vertelde 29% in deze periode met psychische klachten te kampen. In zuidoost-Brabant was dat 24%.

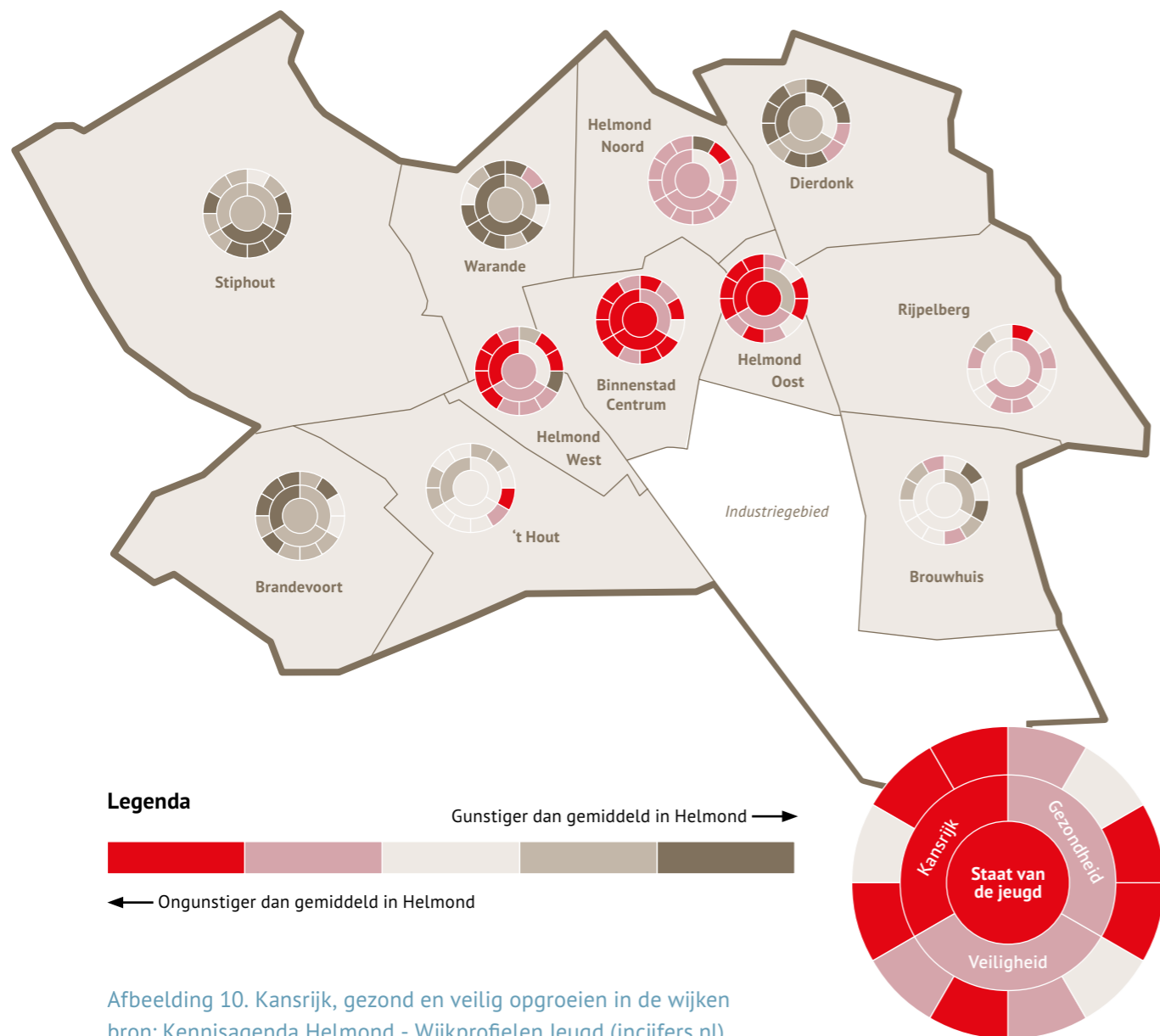

En veel jonge Helmonders voelen zich eenzaam.

Grote verschillen op wijkniveau

Laten we verder inzoomen op wijkniveau. Kijken we naar de cijfers die we op wijkniveau hebben, dan zien we grote verschillen. Jeugdigen in Binnenstad, Helmond-Oost en Helmond-West groeien duidelijk minder kansrijk op dan gemiddeld in Helmond. Hier wonen en leven bijvoorbeeld meer kinderen die opgroeien in een gezin met een laag inkomen. Die een hoog risico hebben op onderwijsachterstanden. En die minder vaak een startkwalificatie halen dan Helmondse jongeren in de rest van de stad. Ook als het gaat om veilig en gezond opgroeien blijven deze wijken achter bij de rest van Helmond - al geldt dit het sterkst voor de jeugd uit de Binnenstad. Dat deze 3 wijken minder goed 'scoren' heeft vooral te maken met de woningvoorraad in deze delen van de stad. Daardoor wonen er meer gezinnen en jeugdigen met een lage sociaal-economische status.

Afbeelding 10. Kansrijk, gezond en veilig opgroeien in de wijken
bron: Kennisagenda Helmond - Wijkprofielen Jeugd (incijfers.nl)

Conclusie

Welke conclusie kunnen we uit al deze cijfers trekken? Eerst en vooral dat het goed gaat met het grootste deel van onze jeugdigen. Op veel gebieden is hun welzijn te vergelijken met leeftijdsgenoten in Zuidoost-Brabant en in de rest van Nederland. Tegelijkertijd kampt een relatief groot deel van onze jeugd met belangrijke achterstanden, risico's en problemen. Problemen en risico's die vooral te maken hebben met het opgroeien in een

grote stad, met een specifiek DNA en met hardnekkige sociaaleconomische problemen. Die achterstanden, risico's en problemen kunnen gevolgen hebben die zich uiten tijdens het opgroeien. Maar ze kunnen ook doorwerken in het leven van onze jeugd als ze eenmaal volwassen zijn. Daarom is het belangrijk dat we dit voortvarend en samenhangend gaan aanpakken.

Kinderen en jongeren in Helmond groeien kansrijk, gezond en veilig op!

4. Strategie - Impactgedreven werken

Kinderen en jongeren in Helmond groeien kansrijk, gezond en veilig op! Deze impact moet merkbaar en meetbaar zijn, voor iedereen. Dat betekent dat we niet zomaar doorgaan met wat we doen. We kiezen een nieuwe aanpak, waarmee we doen wat nodig is. Als gemeente, samen met professionals, vrijwilligers, ouders en kinderen. De gemeente neemt haar verantwoordelijkheid en pakt de regie op deze maatschappelijke opdracht. In dit hoofdstuk beschrijven we hoe we dat met dit meerjarenprogramma gaan doen.

De strategie: impact gedreven werken

In onze strategie draait alles om de impact die willen maken. Dit zijn onze uitgangspunten:

- Onze missie is dat kinderen en jongeren in Helmond kansrijk, gezond en veilig opgroeien. Die missie zetten we stevast voorop en bepaalt de richting van alles wat we samen doen. Het is ons vertrekpunt voor elk beleid, programma en de inkoop als het om jeugd gaat.
- We focussen met onze aanpak op risicofactoren, beschermende factoren en versterkende factoren die de meeste invloed op onze missie hebben. We kijken daarbij naar hoe alles met elkaar samenhangt. We richten ons vooral op onderliggende oorzaken en verbanden en niet alleen op de symptomen. (zie 'Bepalende factoren').
- We werken met interventies en methodes van goede kwaliteit: bewezen effectief of ten minste goed onderbouwd.
- We kijken scherp naar kwaliteit en effectiviteit van interventies die we inzetten. Wat niet goed genoeg werkt, verbeteren we. Maar als het blijvend niet werkt of schadelijk uitpakt, stoppen we ermee. We schrappen dubbelingen en vernieuwen waar dat nodig is om onze missie waar te maken. Op die manier hebben kinderen en jongeren profijt van wat de gemeente met partners in de stad doet. En lijden ze geen schade van wat met geld van de gemeente wordt gefinancierd.
- We gaan uit van de leefwerelden waarin onze kinderen en jongeren opgroeien: thuis, op school, werk, op straat én online, omdat jeugdigen tegenwoordig ook veel tijd op 'de socials' doorbrengen. We zien hoe alles met elkaar samenhangt. Dat betekent dat we als gemeente intensief moeten samenwerken met partners en vrijwilligers die in deze leefwerelden een rol spelen.
- We meten en leren. We monitoren de effecten in de stad (hoe gaat het met onze jeugdigen?). We checken de resultaten van de interventies die we inzetten (zijn onze jeugdigen er na beter af?). Zo leren en verbeteren we. Dat maakt de kans op succes groter en het risico op verspilling kleiner (zie 'Effect meten, leren en verbeteren').
- We werken als gemeente samen met jeugdigen, ouders, vrijwilligers en professionals. We zijn ieder zelf én samen verantwoordelijk voor het kansrijk, gezond en veilig opgroeien van onze kinderen en jongeren. De gemeente neemt haar verantwoordelijkheid en pakt de regie op deze maatschappelijke opdracht.
- We houden focus. De uitdaging is groot en complex. We houden focus door in te zetten op de factoren die de meeste invloed hebben. En door te starten in de wijken waar de achterstanden en risico's voor de jeugd het grootst zijn.
- We gebruiken wetenschappelijke kennis, lokale data en praktijk- en ervaringskennis van professionals, jeugdigen en ouders. We zorgen dat die elkaar steeds aanvullen. Zo zorgen we dat onze aanpak doordacht en goed onderbouwd is en hebben we tegelijkertijd oog voor de lokale context.

Bepalende factoren

De sleutel in deze strategie is dat we onze inzet voortaan richten op die factoren die het meest bepalen of jeugdigen kansrijk, gezond en veilig opgroeien. En waarmee we de gesignaleerde risico's, problemen en achterstanden uit hoofdstuk 3 bij de bron kunnen aanpakken: de mindere geboorte-uitkomsten, de onderwijsachterstanden, het voortijdig schoolverlaten, de risico's die gepaard gaan met opgroeien in armoede, de psychische problemen en het risico om in de criminaliteit terecht te komen. Het *Factorenmodel* helpt daarbij.

Het *Factorenmodel* is gebaseerd op internationale wetenschappelijke literatuur en laat zien welke zaken onze missie beïnvloeden. En of de ene factor de oorzaak is van een andere factor. Dat zijn cruciale inzichten om aan de voorkant van problemen te komen. Het model brengt ook in beeld met hoeveel doelen en andere factoren een bepaalde factor verbonden is. Dat is dan weer cruciaal voor synergie in de aanpak. En ten slotte kunnen we eruit opmaken of een factor vóór een andere factor plaatsvindt. Bijvoorbeeld: zorgt alcoholgebruik in de zwangerschap voor

psychische problemen bij kinderen later? Als we dingen in de goede volgorde willen doen, is dat belangrijk om te weten.

Het *Factorenmodel* heeft het over risicofactoren, beschermende factoren en versterkende factoren. *Risicofactoren* hebben een negatieve invloed op de levens van kinderen en jongeren. Denk aan risicovol middelengebruik en verslaving, armoede, schulden, huiselijk geweld, psychische problemen, schoolverzuim, stress en criminaliteit. Ze kunnen de ontwikkeling van kinderen bedreigen, maar dat hoeft niet altijd zo te zijn. Vaak kunnen we ze voorkomen, met *beschermende* factoren. Voorbeelden zijn sociale steun, opvoedvaardigheden van ouders, zelfredzaamheid, veerkracht en zingeving. Sommige ervan werken ook op zichzelf positief. Ze dempen niet alleen de negatieve werking van risicofactoren, maar helpen ook zelf bij het kansrijk, gezond en veilig opgroeien. Dat zijn de *versterkende* factoren. Denk aan bewegen, taalbeheersing, ouderlijke warmte, sociale verbondenheid en sociaal-emotionele vaardigheden.

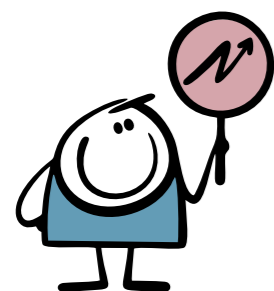
Afbeelding 11. Werking van risico-, beschermende en versterkende factoren, verbonden aan doelen

Effect meten, leren en verbeteren

We willen merkbare en meetbare impact voor kinderen en jongeren in Helmond. Daarbij hoort een nieuwe manier van sturen en monitoren die draait om leren en verbeteren en niet om afrekenen. Dit vraagt van de gemeente en uitvoerende organisaties een nieuwe houding en andere informatie.

Om te kunnen leren van wat we doen en onze acties steeds te verbeteren moeten we weten of onze acties effectief zijn. Zijn kinderen, jongeren en ouders beter af ná activiteiten, interventies en met voorzieningen? In Helmond kunnen we deze vraag niet goed beantwoorden. We hebben wel andere gegevens over onze activiteiten, zoals welke er worden uitgevoerd, hoe vaak, wat de kosten zijn en hoe groot het bereik is. Maar daarmee weten we nog niet wat de effecten zijn van interventies. Alleen als we dat weten, kunnen we leren en verbeteren. En sturen op kansrijk, gezond en veilig opgroeien van de Helmondse jeugd.

Als we bijvoorbeeld kijken naar groepsinterventies voor kinderen van ouders met verslavingsproblemen hebben we op dit moment cijfers over hoeveel kinderen hebben meegedaan aan zo'n groepsinterventie. Dat zegt op zichzelf niet veel als niet duidelijk is met hoeveel van deze kinderen het na afloop beter gaat. Toch vragen we onze partners vooral om zulke cijfers en sturen we daarop, door bijvoorbeeld een groter bereik te vragen. Maar een groot bereik is geen doel op zich. Dat gaan we anders doen met dit meerjarenprogramma.

Met het Meerjarenprogramma Jeugd gaan we met onze uitvoerende organisaties de effecten van interventies in kaart brengen en sturen op leren. Vallen de uitkomsten van interventies tegen? Dan brengen we samen in beeld hoe dat komt en wat we gaan doen om dat te verbeteren. Afrekenen op tegenvallende resultaten doen we niet. Zoiets zorgt namelijk voor perverse effecten. Bijvoorbeeld door bij interventies alleen op jeugdigen te focussen bij wie makkelijk verbeteringen te behalen zijn.

Met de Staat van de Jeugd¹⁷ monitoren we hoe het gaat met al onze kinderen en jongeren in Helmond. We zien daarin uitkomsten op het niveau van de totale bevolking van Helmond, en in dit geval van een specifieke doelgroep daarbinnen: van -1 tot 27 jaar. Hiermee kunnen we op het niveau van Helmond monitoren of kinderen en jongeren zich kansrijk, veilig en gezond ontwikkelen. Dat doen we door op alle factoren die relevant zijn cijfers te verzamelen. Nog niet op alle factoren zijn nu cijfers beschikbaar. En sommige data krijgen we maar eens in de vier jaar. Het is dan lastig om op tijd bij te sturen. Met dit meerjarenprogramma verbeteren we dit waar mogelijk.

Leren en verbeteren doen we voor interventies, organisaties, factoren, wijken en de stad als geheel. Samen met beleid, praktijk en wetenschap, zodat waardevolle lessen niet verloren gaan in de waan van de dag.

¹⁷ Staat van de Jeugd

De aanpak: drie pijlers

De strategie voeren we uit op drie niveaus die we onze drie pijlers noemen: stedelijk, wijkniveau en individueel:

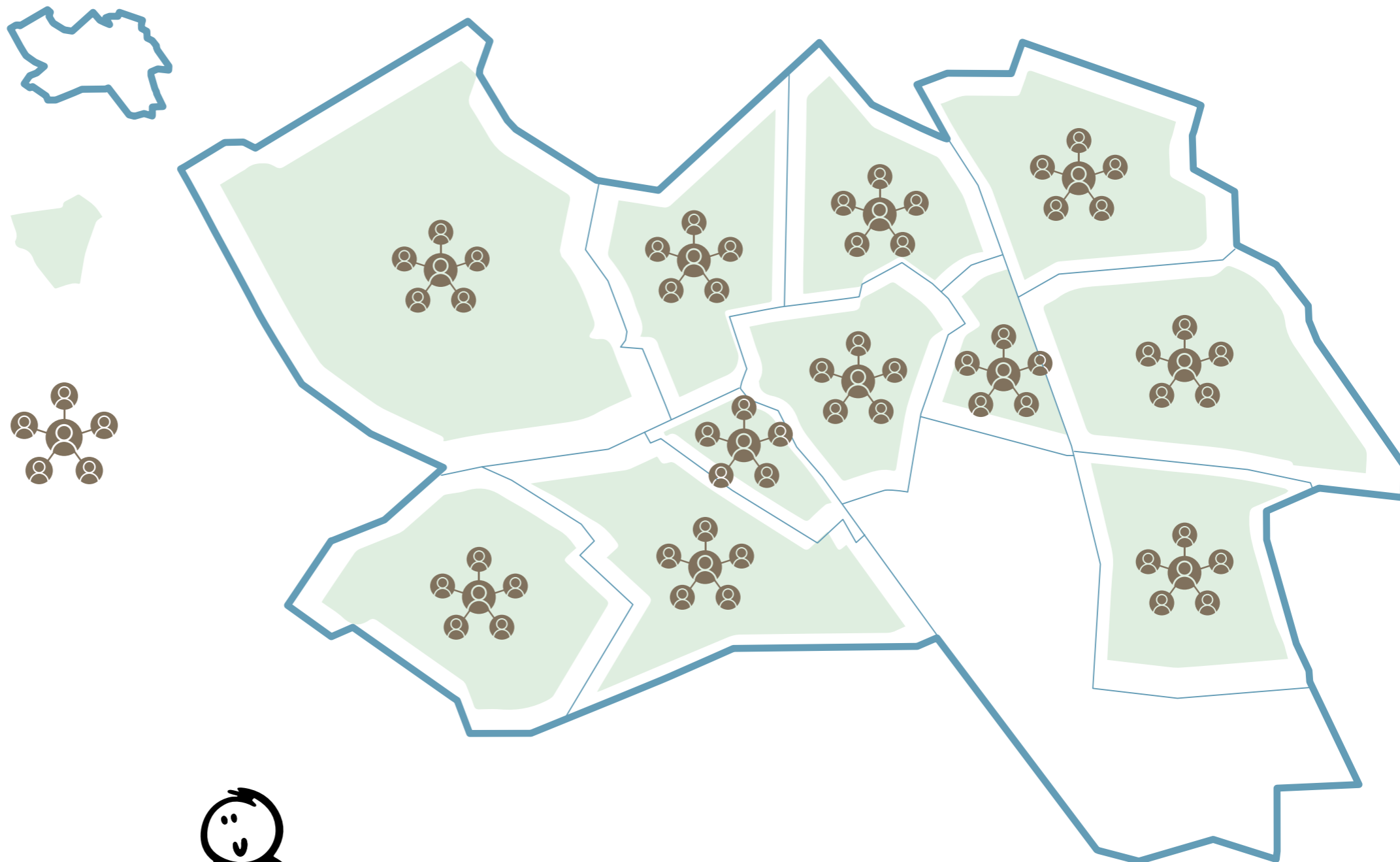
1.
We werken stedelijk impactgedreven: zo krijgt heel Helmond een sterke basis voor preventie en en versterken we de kwaliteit van interventies die voor jeugdigen in alle wijken beschikbaar zijn.

2.
We werken impactgedreven in de wijk met de Wijkprogrammering: zo werken we aan een samenhangende preventieve aanpak op maat van de wijk.

3.
We verbeteren het effect op individueel niveau: zo versterken we de samenwerking rond individuele jeugdigen die problemen ontwikkelen of problemen hebben én hun gezin.

Deze drie pijlers hangen met elkaar samen. Zo zorgt pijler 1 er bijvoorbeeld voor dat er stadsbreed effectieve interventies zijn die bij de Wijkprogrammering (pijler 2) en in individuele casuïstiek (pijler 3) kunnen worden ingezet. Ook levert pijler 1 de data en kennis om een goed onderbouwde Wijkprogrammering op te zetten (pijler 2). Andersom helpen signalen, ervaringen en lessen uit de praktijk van de wijk en individuele casuïstiek om onze aanpak op stedelijk niveau te verbeteren.

Signalen, ervaringen en lessen uit de praktijk van de wijk en individuele casuïstiek helpen om onze aanpak op stedelijk niveau te verbeteren.

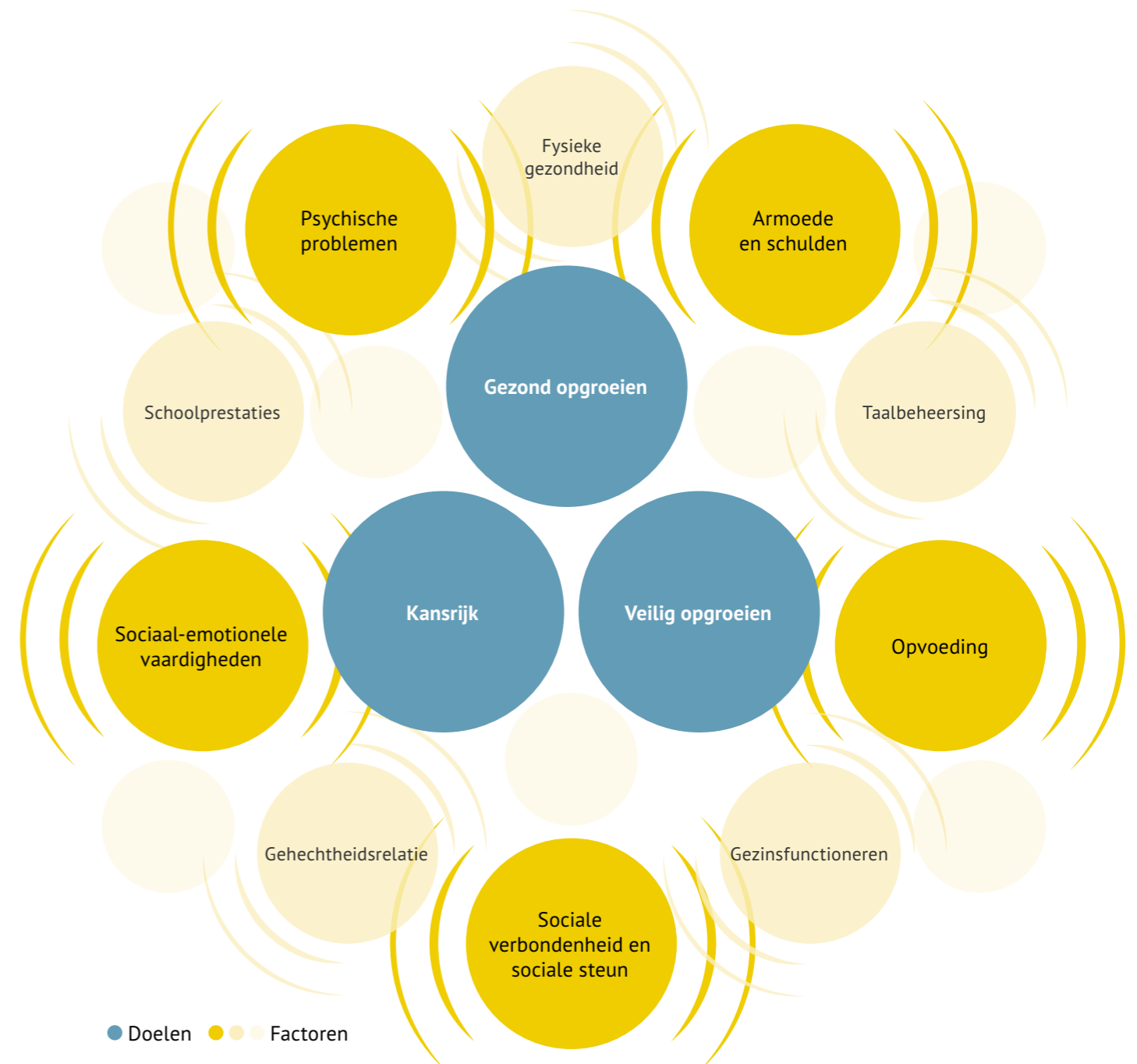

Pijler 1:
Stedelijk impactgedreven
werken als basis

5. Pijler 1 - een sterke stedelijke basis

Onze missie staat voorop en bepaalt de richting voor alles wat we doen. Met pijler 1 leggen we stedelijk de basis. We zorgen ervoor dat onze missie in alles wat we doen prioriteit heeft. Zodat we doen wat nodig is op de factoren die het meest bepalen of onze jeugd kansrijk, gezond en veilig opgroeit. En we dit doen met de beste interventies die er zijn.

We hebben samen met beroepskrachten en medewerkers van de gemeente de 10 belangrijkste factoren vastgesteld die bepalend zijn voor onze missie en samenhangen met de risico's, achterstanden en problemen uit hoofdstuk 3. We hebben daarvoor het Factorenmodel gebruikt, data over de Helmondse jeugd en praktijkkennis. In de tijd dat dit meerjarenprogramma loopt, gaat stadsbreed de meeste tijd en aandacht naar deze factoren. Dat betekent niet dat we andere factoren vergeten. Maar wel dat deze de hoogste prioriteit krijgen.

De 10 factoren

1. Armoede en schulden

In hoofdstuk 3 zagen we dat in Helmond relatief veel jeugdigen in een gezin met een laag inkomen opgroeien. Volgens het Factorenmodel brengt dat allerlei risico's met zich mee, zoals crimineel gedrag, huiselijk geweld en psychische problemen. Beroepskrachten erkennen dit. Ze zien in de praktijk dat zorgen en stress over bestaanszekerheid aan de basis van veel problemen liggen.

3. Psychische problemen

Psychische problemen zijn een belangrijke risicofactor. De cijfers in hoofdstuk 3 laten zien dat de mentale gezondheid van onze jeugd verslechtert. Beroepskrachten ervaren dit ook in de praktijk. Ze zien dat de jeugd op steeds jongere leeftijd met sociaal-emotionele problemen kampt.

5. Sociaal-emotionele vaardigheden

Deze belangrijke versterkende factor helpt kinderen en jongeren om beter te presteren op school en werk. Om weerbaar te zijn tegen psychische problemen en beter mee te doen in de maatschappij. Beroepskrachten zien veel kansen om al vanaf jonge leeftijd de weerbaarheid en veerkracht van onze jeugdigen te vergroten.

2. Opvoeding

Opvoedvaardigheden en een goede opvoedstijl is een belangrijke beschermende factor. Ze kunnen de risico's dempen die opgroeien in een gezin met problemen met zich meebrengen. Denk aan armoede, schulden of verslaving. Onze beroepskrachten merken dat ouders veel laagdrempelige opvoedvragen hebben. Maar tegelijkertijd zien ze dat ouders hun bijdrage aan problemen bij kinderen niet genoeg erkennen.

4. Sociale verbondenheid en sociale steun

Als we inzetten op deze beschermende factor, dempt dat de negatieve werking van risicofactoren, zoals armoede en huiselijk geweld. En we helpen onze jeugd ermee vooruit te komen in het leven. Partners in de stad vinden het belangrijk aan sterke gemeenschappen te werken, waarin inwoners betrokken zijn bij elkaar.

6. Schoolprestaties

In Helmond lopen relatief veel kinderen risico op een onderwijsachterstand. Hoe je op school presteert, bepaalt je verdere leven. Daarom is het belangrijk dat we al vroeg investeren in ontwikkelkansen. Beroepskrachten herkennen het beeld van achterstanden op jonge leeftijd. Ze vinden (voor)school belangrijk voor kansen in het leven.

7. Fysieke gezondheid

Overgewicht bij jongeren in Helmond stijgt, terwijl er relatief weinig voldoen aan de beweegnorm, zo zien we in de cijfers in hoofdstuk 3. Ook partners in de stad herkennen dat. Een goede gezondheid is belangrijk voor een goede toekomst.

9. Gehechtheidsrelatie

Dit is de langdurige, liefhebbende relatie tussen ouder(s) en kind. Voor ieder kind en iedere jongere is dat de veilige basis voor een gezonde ontwikkeling. Partners zien situaties waar dit al heel vroeg mis lijkt te gaan.

Voor een deel gaan deze 10 factoren rechtstreeks over de belangrijkste risico's en problemen die we in hoofdstuk 3 zagen: zoals armoede, psychische problemen, onderwijsachterstand, geboorte-uitkomsten en crimineel gedrag. En voor een ander deel zijn ze de oorzaak van andere factoren. Zo zijn armoede, schulden en psychische problemen bijvoorbeeld van invloed op geboorte-uitkomsten. En hangen opvoeding, psychische problemen, taalbeheersing en schoolprestaties samen met crimineel gedrag. En voor weer een ander deel gaat het om beschermende factoren waarmee we de kansen voor alle jeugdigen kunnen versterken. Ook voor de jeugdigen met wie het nu (nog) goed gaat, zoals sociaal-emotionele vaardigheden en sociale verbondenheid.

8. Taalbeheersing

Dit raakt niet alleen kunnen lezen en schrijven, maar ook gezondheidsvaardigheden en digitale geletterdheid. Taal is belangrijk voor je persoonlijke ontwikkeling. Beroepskrachten vragen ook aandacht voor digitale vaardigheden van jongeren, zoals het gebruik van www.mijnoverheid.nl.

10. Gezinsfunctioneren

Hoe een gezin functioneert, heeft veel invloed op een kind of jongere. Moeilijke echtscheidingen en conflictgedrag veroorzaken stress bij hen. Helmondse beroepskrachten zien dit veel in hun praktijk en geven daarom ook deze factor prioriteit.

Als we effectief inzetten op deze factoren, zorgen we ervoor dat problemen afnemen. En dat de kansen voor alle Helmondse kinderen en jongeren toenemen. We starten daarom in pijler 1 met een analyse. We kijken hoe het aanbod in Helmond eruitziet als het gaat om interventies, acties, maatregelen en voorzieningen. Waar gaan het geld en de capaciteit naartoe? Zijn dit de 10 belangrijkste factoren? Zetten we de beste en meest effectieve interventies in? Komen in de interventies alle leefwerelden voldoende terug, inclusief de online leefwereld? Zijn de interventies voor iedereen toegankelijk? Zijn er landelijk interventies beschikbaar waarmee we de aanpak in Helmond kunnen verrijken? Denk bijvoorbeeld aan interventies die volgens het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) en Movisie bewezen effectief of onderbouwd zijn.

Die analyse zal ook consequenties hebben. We stoppen met wat niet of niet goed genoeg werkt. Wat wél werkt breiden we juist uit. En we stimuleren de ontwikkeling van interventies, acties en collectieve voorzieningen die we nodig hebben, maar die nog niet beschikbaar zijn. Daar is ook (financieel) ruimte voor. Bij het maken van keuzes gebruiken we de uitgangspunten uit hoofdstuk 4. Op die manier zorgen we dat het geld dat de gemeente uitgeeft, zoveel mogelijk oplevert voor kinderen en jongeren in Helmond. We richten ons daarbij eerst op interventies die de gemeente subsidieert met het subsidieprogramma Versterken Lokale Netwerken en op lokale aanpakken. Daarop hebben we namelijk direct invloed.

Tegelijk met de analyse leggen we het inkopen en subsidiëren zoals we dat nu doen onder een vergrootglas en passen dit aan. Het subsidiekader is hiervoor het belangrijkste instrument. Dat moet namelijk een kader zijn voor onze inzet op de belangrijkste factoren. En garanderen dat we interventies subsidiëren waarvan is bewezen dat ze werken in de praktijk. Of waarvan we verwachten dat ze werken omdat ze goed onderbouwd zijn. Ook is het belangrijk dat we voorwaarden stellen aan data. Als we willen leren en verbeteren, is het nodig dat we data krijgen over het effect van interventies. Pas dan weten we of interventies werken. We letten daarbij wel scherp op de administratieve lasten voor onze subsidiepartners: waar het kan, brengen we die omlaag.

Maar met dit meerjarenprogramma doen we meer en stimuleren we nieuwe en (regionale) jeugdprogramma's of aanpakken die al lopen, om zich te richten op onze missie, doelen en uitgangspunten. Denk bijvoorbeeld aan de sluitende aanpak 'Van school naar werk', de Helmondse Educatieve Agenda 2020-2030, de regionale aanpak voortijdig schoolverlaten en Kansrijke Start. We prikkelen partners en

regiogemeenten om de aanpakken die er al zijn langs de uitgangspunten van dit programma te houden. Zo kunnen ze checken of ze met deze aanpak de onderliggende oorzaken voldoende in beeld hebben. Of dat ze gebruikmaken van interventies die wetenschappelijk bewezen of onderbouwd zijn.

Ook ondernemen we actie op andere gebieden dan jeugd. We weten immers dat wanneer ouders problemen hebben als schulden of laaggeletterdheid, ook de kinderen in de problemen kunnen komen. En dat ook beleid op het terrein van werk (arbeidsmarkt), wonen en openbare ruimte invloed heeft op kansrijk, gezond en veilig opgroeien. Het is alleen niet de kernopgave van dit meerjarenprogramma om het armoedebeleid (en ander beleid) vorm te geven. Wél gaan we er vanuit dit programma op toezien en aan meewerken dat ook deze beleidsterreinen bijdragen aan het waarmaken van onze missie.

Voor het Meerjarenprogramma Jeugd gebruiken we onze eigen instrumenten om kansrijk, gezond en veilig opgroeien te versterken. Zo kunnen we via de inzet op beschermende factoren binnen het beleidsveld jeugd de risicofactoren vanuit andere beleidsvelden bufferen. Denk aan inzetten op opvoedvaardigheden: daarmee kunnen we bijvoorbeeld de negatieve invloed van armoede op schoolprestaties bufferen.

Tot slot: pijler 1 is ook de stedelijke basis voor pijler 2, de Wijkprogrammering. Pijler 1 zorgt er namelijk voor dat er genoeg goede data zijn om een beeld van de wijk te maken, via de Staat van de Jeugd¹⁸. En dat onze stedelijke, goede interventies passen bij wat de wijk nodig heeft. Net als de ruimte voor vernieuwing. Ook het meten, leren en verbeteren organiseren we vanuit pijler 1. Zo voorkomen we dat we voor elke wijkaanpak steeds opnieuw het wiel moeten uitvinden. Bovendien kunnen we de lessen uit de praktijk zo met elkaar delen.

¹⁸ Staat van de Jeugd

Werken aan een sterke stedelijke basis voor preventie

Een fictief voorbeeld van hoe de aanpak in pijler 1 er in de praktijk uit kan zien

Robin en Michelle zijn 9 en 14 jaar en wonen samen met hun ouders in een huurwoning in de Binnenstad. Het gezin moet rondkomen van een inkomen net boven het sociaal minimum. Door een ongelukkige samenloop van omstandigheden zijn ze in de schulden terecht gekomen. Een voedzame avondmaaltijd schiet er regelmatig bij in. De voortdurende zorgen over geld leiden tot stress en spanningen in huis. Ouders schieten vaker uit hun slof en reageren onredelijk en onvoorspelbaar op vragen. Robin reageert zich af op zijn zus en ouders, is steeds minder thuis en steeds vaker op straat te vinden. Michelle kruipt in haar schulp en worstelt met hoe ze zich staande kan houden op school en thuis.

Deze problematiek staat niet op zichzelf. 11,5% van de kinderen in Helmond groeit op in armoede en in bijna 10% van de huishoudens kampt met problematische schulden. Dat is een situatie die kan doorwerken op schoolprestaties, fysieke en mentale gezondheid van de kinderen en kan toeleiden naar criminaliteit.

Partners in de stad hebben samen om die reden een prioriteit gemaakt van de aanpak armoede en schulden. In pijler 1 van dit meerjarenprogramma verkennen we samen met welzijns- en zorgorganisaties hoe we vanuit het jeugdbeleid de risico's van opgroeien in armoede en met schulden kunnen beperken. Dat doen we met het Factorenmodel. We ontdekken dat we deze risico's flink kunnen dempen als we opvoedvaardigheden versterken. De analyse van het gesubsidieerd aanbod die we in pijler 1 uitvoeren laat zien dat we nu weinig collectieve interventies hebben op dit terrein. Samen met ouders, jeugdigen, welzijnsorganisaties en Sociale Teams gaan we op zoek naar effectieve interventies die zijn erkend door het Nederlands Jeugdinstituut en die gezinnen als die van Robin en Michelle kunnen helpen. We maken goede afspraken over signalering, toeleiding en nazorg met andere organisaties. En we gaan monitoren of de opvoeders na afloop beter af zijn. Deze informatie gebruiken we om met elkaar te leren en verbeteren.

Wat we concreet gaan doen

Een analyse van de uitgaven op dit moment: we zetten die tegenover de wenselijke verdeling van geld over de belangrijkste factoren. En tegenover de wenselijke effectiviteit en onderbouwing van interventies.

Stapsgewijs werken aan een zo goed mogelijke verdeling van gemeentelijke uitgaven voor jeugd over de 10 belangrijkste factoren. We beginnen met de inzet en uitgaven waarop we als gemeente het meest invloed hebben. Dat zijn die in het kader van het lokale subsidieprogramma Versterken Lokale Netwerken.

Verder ontwikkelen en aanpassen van het gemeentelijke subsidiekader Versterken Lokale Netwerken. Zo ontstaat er ruimte voor leren en kwaliteit.

Stedelijke programmering van voorzieningen, interventies en activiteiten in fases naar de wenselijke situatie brengen. Dat is een situatie waarin we gebruik maken van interventies die bewezen of onderbouwd zijn. Daarbij maken we scherpe keuzes en we stoppen met wat blijvend niet werkt.

Stimuleren van lopende programma's en nieuw beleid om zich te richten naar missie, doelen en uitgangspunten van het Meerjarenprogramma Jeugd.

Zorgen voor een manier van werken waarmee we structureel meten, leren en kwaliteit verbeteren. En die voorzieningen, interventies en activiteiten effectief maakt.

Verbeteren van de samenwerking met beleidsvelden die buiten de scope van jeugd liggen. Zo kunnen we breed doen wat nodig is om de missie waar te maken.

Ondersteunen van de Wijkprogrammering (pijler 2) met interventies, kennis, kunde en data. Verder ontwikkelen van de staat van de jeugd en de wijkprofielen.

Planning pijler 1

Acties	Planning
Analyse uitgaven tegenover wenselijke verdeling over factoren en effectiviteit	Vanaf einde Q2 en Q3 2024 (eerste analyse) Vanaf 2026 2-jaarlijkse herhaling
Optimale verdeling gemeentelijke uitgaven over de factoren, stapsgewijs	2024-2032
Doorontwikkeling subsidiekader voor jeugdpreventie vanaf 2026 (inclusief quick wins op kwaliteit en effectiviteit voor 2025)	Vanaf einde Q2 2024 (eerste doorontwikkeling, volgend op analyse) 2025 (publicatie nieuw kader voor subsidies 2026 en verder)
Stedelijke programmering ontwikkelen naar wenselijke situatie	Vanaf einde Q2 2024 (wenselijke situatie in beeld brengen, volgend op analyse) 2025-2032 (ontwikkeling)
Lopende programma's richten naar doelen en uitgangspunten Meerjarenprogramma Jeugd	2024-2032
Werkwijze voor structureel meten, leren en verbeteren	2024 (strategie bepalen, werkwijze) 2025-2032 (lerende implementatie)
Samenwerking met andere beleidsvelden verbeteren en versterken	2024-2032
Ondersteuning Wijkprogrammering met interventies, kennis, kunde, data	2024-2032

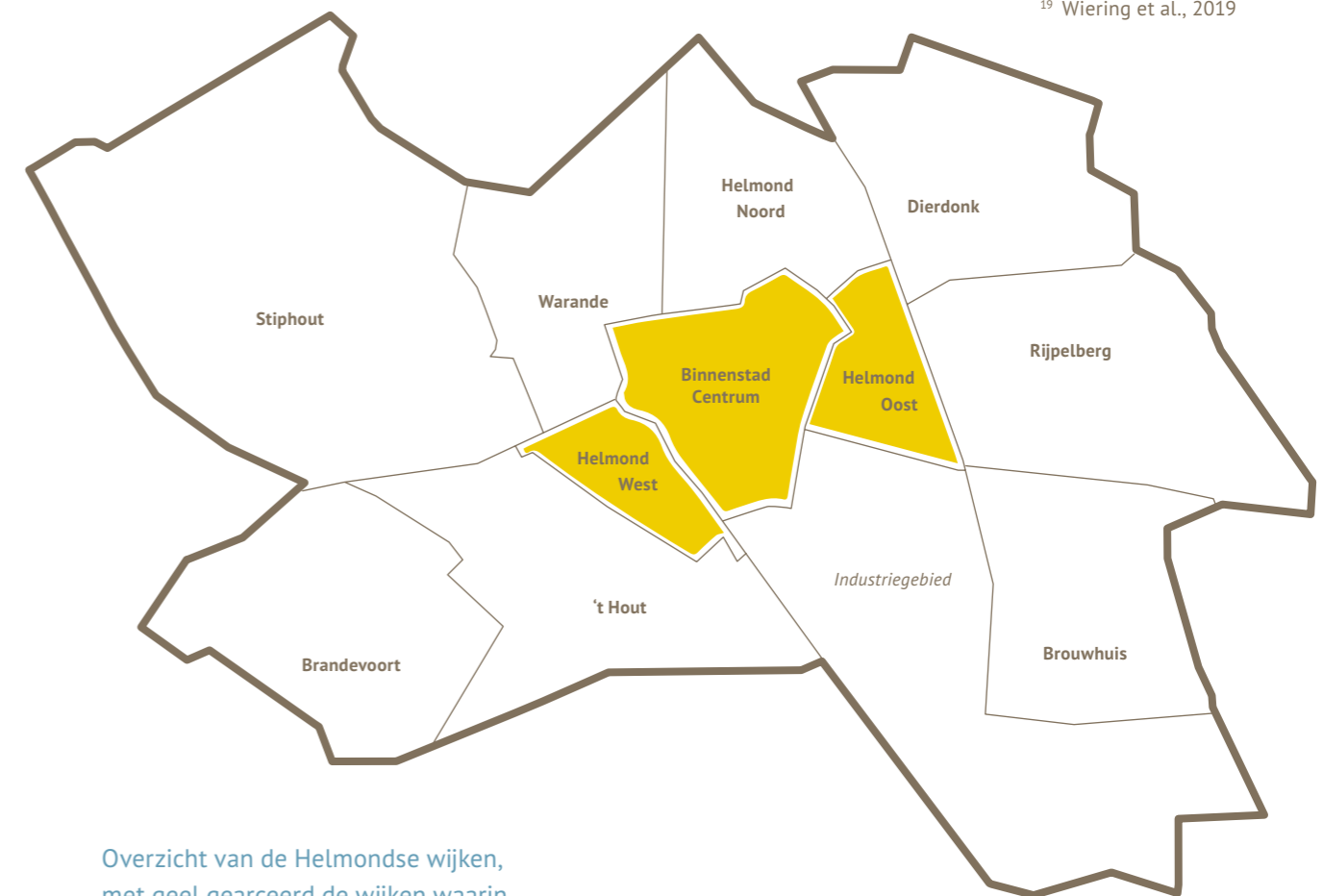
Pijler 2: Impactgedreven werken in de wijk met Wijkprogrammering

6. Pijler 2 - Programmeren op maat van de wijk

Met pijler 2 brengen we het impact gedreven werken naar de wijk. Elke wijk in Helmond heeft zijn eigen kenmerken, krachten en problemen. Samen opgroeien en leven ziet er overal anders uit. Willen we dat onze jeugd gezonder, veiliger en kansrijker opgroeit, dan hebben we een aanpak nodig die past bij de wijk. Met Wijkprogrammering zijn inwoners en uitvoerend professionals samen eigenaar van wat er in de wijk gebeurt om te zorgen dat kinderen en jongeren kansrijker, veiliger en gezonder opgroeien. Hiervoor laten we ons inspireren door de Wijkprogrammering¹⁹ die door de gemeente Rotterdam en het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) is ontwikkeld.

We zetten de Wijkprogrammering in de looptijd van het Meerjarenprogramma Jeugd in alle Helmondse wijken in. De uitvoering doen we in stappen. Zo kunnen we ons de manier van werken ook goed eigen maken. We beginnen in 2024 in de Binnenstad, Helmond-Oost en Helmond-West. Uit de analyse in hoofdstuk 3 blijkt dat in deze wijken het risico op achterstanden en problemen voor jeugdigen het grootst is. Bovendien gaat in deze wijken ook 'Preventie met Gezag' van start. Deze twee programma's versterken elkaar. We zetten namelijk niet alleen in op het aanpakken van beginnend crimineel gedrag. We pakken tegelijkertijd ook de onderliggende factoren en risico's blijvend aan. Zo kunnen we dit soort problemen in de toekomst voor zijn.

¹⁹ Wiering et al., 2019

Overzicht van de Helmondse wijken, met geel gearceerd de wijken waarin we starten met de Wijkprogrammering.

De gemeente heeft een voortrekkersrol in de Wijkprogrammering. We starten met het vormen van coalities in de wijken. Dat doen we met partners die zich samen willen inzetten. En die zich medeverantwoordelijk voelen voor het kansrijk, veilig en gezond opgroeien van jeugdigen in hun wijk. Dit zijn bewoners, ouders en jongeren, vrijwilligers, uitvoerend professionals uit de wijk en beleidsmakers van de gemeente. Stuk voor stuk spelers in de verschillende leefwerelden van jeugdigen. Samen stellen we vast welke factoren in hun wijk belangrijk zijn. Dat doen we met het Factorenmodel, data over de wijk (hoe scoort de wijk op de factoren?) en ieder onze eigen kennis en ervaring.

Die kennis helpt de coalitie vervolgens ook bij de keuze van aanpakken: wat past er in deze wijk? Wat is er in deze wijk nodig om de belangrijkste factoren te beïnvloeden? Dat kan betekenen dat er andere interventies of collectieve voorzieningen nodig zijn in de wijk. Of dat ze voor meer kinderen of ouders beschikbaar

moeten komen. Het meerjarenprogramma biedt (financiële) ruimte om te intensiveren en vernieuwen. Ook stellen we in de coalitie de randvoorwaarden vast om dit in de wijk te laten slagen. Wie voert bijvoorbeeld welke interventies uit? Welke samenwerking is er nodig? Hoe regelen we de signalering en toeleiding naar deze interventies en activiteiten zodat we ook de jeugdigen en gezinnen bereiken?

Zo gaan we de Wijkprogrammering stap voor stap uitvoeren. Door dit samen te bepalen en te doen, krijgen we allemaal duidelijkheid. Over waarom we dingen doen, waar het aan bijdraagt en hoe dat samenhangt met al het andere dat in de wijk gebeurt. Ondertussen meten, leren en verbeteren we ook. We bespreken met elkaar hoe het gaat, wat de resultaten zijn, wat tegenvalt en hoe dat komt. Dat doen we op basis van data en ervaringen. Zo leren we van elkaar en kunnen we aanpakken blijvend verbeteren. En vooral: zo ontstaat voor inwoners, ouders, kinderen en jongeren een meetbare en merkbare verbetering in de wijk.

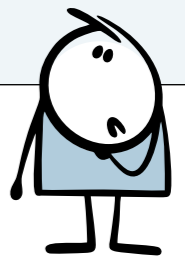
Programmeren op maat van de wijk

Een fictief voorbeeld van hoe de aanpak in pijler 2 eruit kan zien

Jesse is 16 jaar, woont in Helmond-Oost en gaat naar het VSO. 4 jaar geleden begon hij nog gemotiveerd in de brugklas van havo-vwo. In het tweede jaar liepen zijn schoolprestaties terug. Gamen tot laat in de nacht, rondhangen op straat na schooltijd. Halverwege de havo stroomde hij af naar vmbo, maar ook dat was geen succes. Uiteindelijk belandde hij - door gedragsproblemen - op het VSO. Jessie is inmiddels ongemotiveerd en vrijwel onbereikbaar, schooluitval ligt op de loer.

Het verhaal van Jesse staat niet op zichzelf. Maar liefst 33,6% van onze 22-jarigen in Helmond-Oost heeft geen startkwalificatie. Bij de Wijkprogrammering in pijler 2 heeft een coalitie van jeugdigen, ouders, vrijwilligers en beroepskrachten uit de wijk afgesproken deze problematiek als eerste aan te pakken. Ze brengen eerst samen met behulp van het Factorenmodel in kaart wat schooluitval veroorzaakt. Angst, middelengebruik en depressie blijken een belangrijke oorzaak te zijn, waarvoor in de aanpak nu nog onvoldoende aandacht is.

Partners in het onderwijs, de leerplicht/RMC, welzijn en zorg stemmen met elkaar af welke activiteiten en interventies ze op deze factoren in samenhang gaan 'programmeren' voor jongeren als Jesse. Ze maken samenwerkingsafspraken om zo samen schooluitval voor te zijn en de eerste signalen met elkaar goed op te merken. Ook onderzoeken ze met het Factorenmodel hoe we in Helmond al vanaf jonge leeftijd kunnen werken aan het voorkomen van schooluitval. Daarbij hebben ze ontdekt dat steun van ouders en ouderbetrokkenheid bij school cruciaal is. De basisscholen in Helmond-Oost bespreken kritisch hoe ze juist dat nog kunnen verbeteren. Ook hier monitoren we de uitvoering van interventies. De coalitie volgt aan de hand van Staat van de Jeugd op wijkniveau of ze er samen in slagen de schooluitval in Helmond-Oost stap voor stap terug te dringen.

Wat we concreet gaan doen

Vorbereiden en opleiden van gemeentelijke 'wijkregisseurs' die de Wijkprogrammering gaan leiden.	Bepalen van de belangrijkste factoren op wijkniveau. Daarmee gaat de coalitie als eerste aan de slag.
Starten van de Wijkprogrammering in de drie Preventie met Gezag-wijken: Helmond-West, Binnenstad en Helmond-Oost.	Programmeren van voorzieningen, interventies en activiteiten op maat van de wijk. Dat gebeurt in samenhang met elkaar. Zo kunnen we de belangrijkste factoren beïnvloeden.
Vormen van coalities van bewoners, ouders en jongeren, vrijwilligers, uitvoerend professionals uit de wijk en beleidsmakers van de gemeente per wijk.	De programmering uitvoeren. Meten, leren en verbeteren op wijkniveau.
Zorgen voor meer data op wijkniveau via de Staat van de Jeugd ²⁰ . Hiermee vullen we de wijkprofielen Jeugd aan.	

Vorbereiden en opleiden van gemeentelijke 'wijkregisseurs' die de Wijkprogrammering gaan leiden.

²⁰ Staat van de Jeugd

Planning pijler 2

Acties	Planning
Vorbereiden en opleiden gemeentelijke wijkregisseurs	Start vanaf eind Q2 2024 (eerste 3 wijken)
Start Wijkprogrammering	Start Q3 2024 (eerste 3 wijken) 2025 en verder (volgende wijken)
Data op wijkniveau aanvullen	Start vanaf eind Q2 2024 voorbereiding (eerste 3 wijken) 2025 en verder (volgende wijken)
Uitvoering Wijkprogrammering	2025 (eerste 3 wijken) 2026 en verder (volgende wijken)

Pijler 3: Individueel effect door samenhangende aandacht

7. Pijler 3 – Effectief samenwerken in casuïstiek

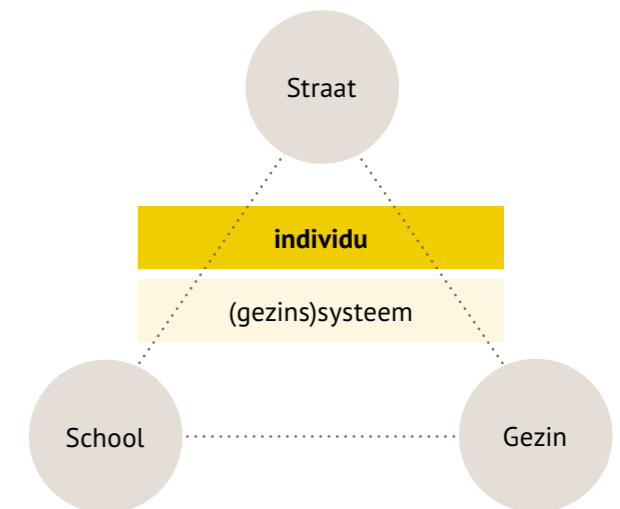
Individuele jeugdigen die problemen ontwikkelen moeten geholpen worden. Met pijler 3 zorgen we als netwerkpartners dat we dat samen eerder, sneller en beter doen. Die ambitie is trouwens niet nieuw. De afgelopen jaren zijn we in verschillende aanpakken meer domeinoverstijgend gaan samenwerken rondom individuele casuïstiek²¹. Met het perspectief van de jeugdige en zijn gezin het startpunt.

Veel beroepskrachten in kinderopvang, onderwijs, welzijn, cultuur, sport, werk, inkomen, veiligheid werken elke dag keihard om onze kinderen, jongeren en gezinnen met problemen te signaleren en te helpen. Ondanks dat harde werk blijkt goed samenwerken vaak nog lastig. Tussen professionals onderling en met de ouders en jongeren zelf. We werken nog vaak 'naast' elkaar in plaats van 'met' elkaar, schakelen te laat de juiste expertise in. En praten 'over' jeugdigen en ouders in plaats van 'met' hen.

In pijler 3 zorgen we voor de juiste randvoorwaarden voor samenwerken en ruimen barrières uit de weg. Stap voor stap, terwijl we leren en verbeteren. Als gemeente pakken we hierin de regie. De basis voor het samenwerken met en rondom de jeugdige (en het gezin) is de werkwijze van *de Helmond Aanpak* die we komende jaren met onze netwerkpartners stad breed invoeren. Deze samenwerkwijze stelt het inwonerperspectief centraal en maakt maatwerk mogelijk als reguliere oplossingen niet volstaan.

In de komende tijd zorgen we voor de randvoorwaarden die nodig zijn om jeugdigen en gezinnen met problemen eerder, sneller en beter te helpen. We beginnen met de volgende randvoorwaarden:

We werken aan een efficiënte en effectieve werkstructuur op locatie, wijk en stedelijk niveau. Professionals zijn zoveel mogelijk dichtbij, zichtbaar en laagdrempelig in de wijk aanwezig. Dit is nodig om te bouwen aan een werkstructuur die op wijkniveau gaat bevorderen dat signalen vanuit school, gezin, straat en online op één plek samenkomen, integraal gewogen worden. Én van daaruit op de juiste plek, door de juiste professional(s) worden opgepakt. We starten hiermee in 2024 in het focusgebied, voor de doelgroep van Preventie met Gezag. We onderzoeken in een lerende aanpak of deze structuur ook helpt om alle jeugdigen in Helmond die problemen ontwikkelen beter te helpen. Ook verkennen we wat dit betekent voor bestaande samenwerkings- en overlegstructuren op locatie, wijk en stedelijk niveau.

²¹ Voorbeelden zijn: Jeugd Preventie Team (plus), doorbraaktafel complexe casuïstiek kindermishandeling en huiselijk geweld, persoonsgebonden aanpak jeugd, het regionale Kansenoeverleg.

Effectief samenwerken in casuïstiek

Een fictief voorbeeld van hoe de aanpak in pijler 3 eruit kan zien

Jasmijn is een alleenstaande moeder van 22 jaar. Ze kampt vanaf haar 16e met psychische problemen, heeft op dit moment geen baan en zit in de bijstand. Ze onderhoudt een gespannen relatie met haar ouders en heeft geen contact meer met haar ex-vriend. Hoewel de zwangerschap best voorspoedig verliep, valt het moederschap Jasmijn zwaar. Haar dochter Jessica van 3,5 jaar eet moeilijk en ook slapen gaat niet vanzelf. Ze is angstig om alleen te zijn en wil altijd dat mama in de buurt is. Jasmijn voelt zich schuldig naar haar dochter toe en heeft het gevoel dat ze tekortschiet. Intussen vraagt de participatiecoach van het Werkbedrijf dat Jasmijn stappen zet om te solliciteren naar werk. Tijdens een gesprek op het consultatiebureau knapt er iets bij Jasmijn. Het consultatiebureau herkent de signalen bij moeder en kind. Het weet dat er actie nodig is om te zorgen dat Jasmijn weer grip krijgt op haar leven en om te voorkomen dat Jessica problemen ontwikkelt.

Bij de start van het Meerjarenprogramma hebben we voor pijler 3 samenwerkings-uitgangspunten met elkaar als partners afgesproken. Een daarvan is dat we samen zoeken naar oplossingen die aansluiten bij het perspectief van de inwoner en dat we belemmeringen zoveel mogelijk wegnemen. In de situatie zoals we die hierboven beschrijven, neemt de jeugdverpleegkundige van het consultatiebureau het initiatief voor een gesprek met moeder, Werkbedrijf en het sociaal team om samen de situatie te bespreken. Jasmijn geeft aan dat ze bovenal een goede moeder wil zijn voor Jessica. Ze is gemotiveerd om te leren en vraagt hulp om uit de neerwaartse spiraal te komen die haar in de greep heeft. Samen ordenen, analyseren en prioriteren ze de vraagstukken. Ze zorgen allereerst dat de stress zoveel mogelijk wordt weggenomen, zodat Jasmijn zich weer kan richten op het moederschap. Het Werkbedrijf maakt tijdelijk een uitzondering op de sollicitatieplicht en het sociaal team gaat Jasmijn thuis begeleiden bij het opvoeden. Ook gaan ze Jasmijn helpen om de mogelijkheden van de inkomensverklaring beter te benutten, zodat ze meer financieel comfort krijgt. Ten slotte werken ze samen aan het herstel van de relatie met Jasmijns ouders, zodat Jasmijn een netwerk heeft waarop ze kan terugvallen. Vanuit het sociaal team houdt ze een vast aanspreekpunt op wie ze altijd een beroep kan doen.

We investeren in samen tijdig signaleren

Samen zien we veel, samen kunnen we veel voorkomen. Vroegsignalering is belangrijk. Denk aan huiselijk geweld en kindermishandeling, ondermijnende criminaliteit, armoede en schulden. We spreken duidelijk af van wie we in de stad die signalering verwachten. We versterken het netwerk van aandacht functionarissen bij organisaties, bevorderen gezamenlijke opleiding en intervisie en bepalen bijvoorbeeld jaarlijks in overleg welke onderwerpen om verdieping vragen. Ook investeren we in handvatten om problemen in het juiste perspectief te zien en om voor 'normale' problemen 'normale' oplossingen te vinden.

We zorgen voor werkbare afspraken over informatiedeling

Het is belangrijk dat beroepskrachten van verschillende organisaties en domeinen weten hoe en wanneer ze persoonsinformatie met elkaar kunnen delen. Bijvoorbeeld bij vermoedens van kindermishandeling of criminaliteit.

We leggen met management en bestuurders van organisaties in de stad afspraken vast en stellen een gedragscode (of vergelijkbaar) op. Die gedragscode ondersteunt hen in de uitvoering bij het maken van afwegingen in vaak ingewikkelde situaties. Want we willen de privacy van jeugdigen en hun gezinnen borgen, maar ook informatie delen met elkaar als het welzijn en de veiligheid van onze jeugdige, het gezin of de stad in gevaar is.

We implementeren de afspraken over regievoering

We verhelderen bij alle organisaties en beroepskrachten in de stad wat we met regievoering bedoelen en wie de casusregie voert als er meerdere beroepskrachten bij een jeugdige of gezin betrokken zijn. Zo is ook voor de jongere of het gezin duidelijk wie er naast hun staat en eerste aanspreekpunt is. Ook verduidelijken we wie wanneer procesregie voert als de samenwerking stagneert, hulp niet effectief genoeg is en er de-escalatie nodig is.

Wat we concreet gaan doen

Starten met de werkstructuur in de drie wijken van Preventie met Gezag: outreachend werken, vroegtijdig signaleren en integraal samenwerken. De lerende aanpak is de standaard.

Stadsbrede afspraken maken over het omgaan met en delen van informatie over personen en gezinnen.

Onderzoeken hoe deze structuur werkt en of die ook in andere wijken passend is. Daarin nemen we bestaande samenwerkings- en overlegstructuren mee en de samenhang daarmee.

Versterken van het netwerk van aandachtfunctionarissen in de stad en opstellen van een gezamenlijke werkagenda, enzovoort.

Implementeren van de afspraken over regievoering.

Planning pijler 3

Acties	Planning
Start multidisciplinaire werkstructuur in de drie wijken van Preventie met Gezag	Vorbereiding Q1 en Q2 2024, start na de zomer 2024
Onderzoeken hoe deze structuur werkt en of ze ook in andere wijken passend zijn, inclusief relevantie van en samenhang met bestaande samenwerkings- en overlegstructuren	Vanaf Q4 2024
Stadsbrede afspraken over het omgaan met en delen van informatie over personen en gezinnen	2024
Versterken netwerk van aandachtfunctionarissen, daarna doorlopend	Vanaf Q3, 2024 2025 en verder

We versterken wat er al is, innoveren waar dat nodig is en stoppen met wat niet of niet goed genoeg werkt.

8. Financiën

Met het Meerjarenprogramma Jeugd gaan we impactgedreven werken. We verbeteren er de samenhang en effectiviteit van onze inzet voor jeugd en gezin mee. We versterken wat er al is, innoveren waar dat nodig is en stoppen met wat niet of niet goed genoeg werkt. Ook onze middelen zetten we zoveel mogelijk impact gedreven in. Dat betekent dat we kiezen voor de factoren die de meeste invloed hebben op kansrijk, gezond en veilig opgroeien. En voor interventies en activiteiten die de meeste zoden aan de dijk zetten.

Onze financiële inzet voor de jeugd

Wat is nu onze financiële inzet voor jeugd (en gezin) tot 27 jaar? Onze meerjarenprogrammabegroting 2024-2027 is een goede eerste indicatie. De begrote uitgaven voor het thema Jeugd, Jeugdzorg en Onderwijs²² zijn voor 2024 afgerond € 58 mln²³. De komende jaren lopen ze wat terug omdat de rijksbijdragen voor jeugdhulp afnemen.

Maar met die € 58 mln zijn we er niet. Er zijn meer uitgaven die naar de ontwikkeling van onze jeugd gaan, maar die op andere plaatsen in de begroting te vinden zijn. Soms zijn die uitgaven bedoeld voor (een deel van) onze jeugdigen. Zoals voor de aanpak Preventie met Gezag, onderdeel van het begrotingsprogramma Leefbaar en Duurzaam. Maar nog vaker gaat het niet om specifieke uitgaven voor de jeugd, maar raken de uitgaven hen en hun ouders wel. Denk bijvoorbeeld aan uitgaven voor sport en bewegen, cultuur, werk, armoede en schulden, gezondheid, inkomen en veiligheid, wonen, groen en mobiliteit.

Geld van de gemeente voor jeugdigen ligt niet vrij op de plank. Deze middelen zijn ook bedoeld voor personeel en gebouwen. Bovendien er gebeurt al veel voor de jeugd in onze stad. Hieronder laten we voor de beeldvorming in grote lijnen zien waarvoor dat geld wordt ingezet. Dat doen we aan de hand van thema's. In de middelste kolom staan de belangrijkste beleidsprogramma's, plannen of aanpakken die daarmee samenhangen.

²² onderdeel programma 1 Meedoen, rondkomen en vooruitkomen

²³ Deze € 58 mln zijn inclusief personeel en kapitaallasten die horen bij de gemeentelijke gebouwen

Thema	Programma/plan/interventie	Bedrag in 2024 in €
Welzijn	Versterken lokale netwerken <ul style="list-style-type: none"> Scouting, Tienerhuis, speelgelegenheden Jongerenwerk, jongereninlooppunt Ontwikkelingsondersteuning (oa match mentor, maatschappelijke stage, trainingen) Opvoedondersteuning Jeugd vriendelijke stad 	Circa 3,6 mln
Gezondheid	Jeugdgezondheidszorg 0-18 jaar Gezond en Actief Leven Plan (GALA) <ul style="list-style-type: none"> Aanpak Kansrijke Start Aanpak STORM (mentale gezondheid) Ketenaanpak overgewicht Vroegsignalering alcoholproblematiek 	Circa 2,2 mln
Onderwijs	Ontwikkelkansenbeleid/HEA Verzuimpreventie en voortijdig schoolverlaten Aanpak thuiszitters Onderwijshuisvesting (excl. investeringen)	Circa 12,5 mln
Werk	Regionaal programma onderwijs – arbeidsmarkt <ul style="list-style-type: none"> Van school naar werk Aanpak jeugdwerkloosheid Techniekwedificatie 	Circa 0,5 mln
Zorg	Specialistische jeugdhulp (Een 10 voor de jeugd, 21 voor de jeugd) Brede basisondersteuning Sociale Teams -1 tot 100+ jaar	Circa 36 mln
Veiligheid	Preventie met Gezag Persoonsgebonden aanpak Jeugd Jeugd Preventie Team (plus)	Circa 1,3 mln
Armoede	Kindpakket	Circa 1 mln
Cultuur	Cultuuronderwijs voor primair en voortgezet onderwijs Broedplaats voor jong talent Amateurkunst (muziek, zang, dans, toneel)	Circa 0,35 mln
Sport en bewegen	Buurtsportcoach/combinatiefunctie opvang en onderwijs Sportverenigingen	Circa 0,5 mln

Vernieuwing en versterking

Met het Meerjarenprogramma Jeugd gaan we ook het geld zo veel mogelijk impactgedreven inzetten. We gaan voor de factoren die de meeste invloed hebben op kansrijk, gezond en veilig opgroeien. En voor interventies, activiteiten en voorzieningen die de meeste zoden aan de dijk zetten. We lieten het al zien: in Pijler 1 analyseren we onze inzet nu en vandaaruit bewegen we stap voor stap naar de gewenste situatie, zoals we in hoofdstuk 5 toelichtten.

Soms hebben we direct invloed op onze inhoudelijke en financiële inzet. Dan is onze beleidsvrijheid groot: we kunnen als het nodig is onze interventies, activiteiten en voorzieningen snel aanpassen. Dit geldt bijvoorbeeld voor de inzet via het subsidieprogramma Versterken Lokale Netwerken. Maar meestal is die invloed indirecter. Dan zijn de afhankelijkheden groter en is er meer tijd nodig. Bijvoorbeeld omdat we regionaal samenwerken met andere gemeenten. Omdat er al meerjarige afspraken onder liggen met andere partners. Of omdat het om geld van het Rijk gaat, dat ergens specifiek voor bedoeld is.

Het kan zijn dat we er bij de uitvoering van dit meerjarenprogramma achter komen dat er relatief weinig inzet is op bepalende factoren. Of dat er andere interventies, activiteiten of voorzieningen nodig zijn om de impact te maken die we voor ogen hebben. Op zo'n moment kunnen we zo'n verandering op twee manieren waarmaken:

- via 'nieuw voor oud'. Met andere woorden: we minderen of stoppen met activiteiten, interventies en voorzieningen die niet of niet goed genoeg werken. Het geld dat vrijkomt zetten we dan in voor vernieuwing;
- via beschikbare vrije ruimte. We hebben het dan over de ruimte binnen het thema Jeugd, Jeugdzorg en Onderwijs van de Meerjarenprogrammabegroting 2024-2027. Deze bestaat uit:
 - € 600.000 aan structurele middelen;
 - € 500.000 aan incidentele middelen.

De incidentele middelen zijn in dit geval het bedrag voor 2024 voor Perspectief voor Jongeren. Dit geld is in 2021 tijdens de coronapandemie (bij de Crisis- en Herstelnota) beschikbaar gemaakt. Het is bedoeld om het perspectief voor jeugdigen in onze stad te versterken. Dit bedrag gebruiken we voor incidentele uitgaven. Ons voorstel is om ook de restantmiddelen uit de eerdere jaren beschikbaar te houden voor dit meerjarenprogramma. Deels als werkbudget voor het programma, deels om (incidentele) activiteiten voor en door jeugdigen en inwoners mee mogelijk te maken. We vragen wel dat ze gericht zijn op de factoren voor kansrijk, gezond en veilig opgroeien. En dat ze onderbouwd worden vanuit het Factorenmodel. Zo nodig helpen we daarbij, onder het motto 'jong geleerd, oud gedaan'!

Zo nodig helpen we daarbij, onder het motto 'jong geleerd, oud gedaan'!

Tot slot

Met dit programma en met de aankomende Hervormingsagenda Jeugd willen we de afnemende geldstroom voor jeugdhulp opvangen, en binnen de begroting van het sociaal domein blijven. Voor het uitwerken van de Hervormingsagenda Jeugd kunnen we als gemeente beschikken over € 2 mln vanuit de reserve Transitie middelen²⁴. De € 8 mln reserve vanuit het sociaal domein²⁵ maakt dat we incidenteel risico's kunnen opvangen. En dat we voor nu de jeugdhulp toegankelijk houden.

Met dit meerjarenprogramma leggen we een stevige basis in Helmond. Eén die zorgt dat onze kinderen en jongeren kansrijk, gezond en veilig opgroeien. Dat ze een toekomst hebben. Hoe beter het met onze jeugd gaat, hoe minder intensieve zorg en ondersteuning die nodig heeft.

²⁴ peildatum 1-1-2023

²⁵ peildatum 1-1-2023

